

MARXISME VANDAAG

1. Juni 2014

Beste lezer,

Dit is de eerste editie van het online magazine 'Marxisme Vandaag'. Met dit magazine willen we u enkele dossiers aanbieden, een portie marxistische analyses waarmee dieper wordt ingegaan op zowel actuele als historische zaken. De website marxisme.be biedt hiernaast ook een archief van LSP en het publiceert boeken en brochures.

In deze eerste 'Marxisme Vandaag' gaan we dieper in op de verkiezingen van eind mei en vooral op de groei van PVDA. We bekijken het verkiezingsprogramma van PVDA en gaan na wat de mogelijkheden met de groei van radicaal-links zijn. Daarnaast publiceren we dossiers over de genocide in Rwanda exact 20 jaar geleden, het Trans-Atlantisch verdrag en het afluisterschandaal dat door Edward Snowden is blootgelegd.

Aarzel niet om deze nieuwsbrief verder door te sturen. Wie zich wil inschrijven kan dat online op marxisme.be of door een email te sturen naar info@marxisme.be.

Een volgende editie van 'Marxisme Vandaag' zal eind augustus verschijnen.

De redactie

INHOUDSTAFEL

- 2 Edward Snowden: de 'architectuur van onderdrukking' blootgelegd. (Clare Doyle)
- 5 De tragedie van Rwanda 1994. (Andy Ford)
- 8 Verzet tegen het Trans-Atlantisch verdrag opvoeren! (Nicolas Croes)
- 10 Met acht radicaal linkse verkozenen wordt politieke eenheidsworst doorbroken. (Eric Byl)
- 12 Politieke onstabiliteit blijft. Strijd tegen neoliberale besparingsbeleid zal op straat gevoerd worden. (Uitvoerend Bureau van LSP)
- 16 PVDA+. Sterke kritieken op kapitalisme, zwijgen over socialisme. (Geert Cool)
- 19 Nieuw in onze archieven
- 20 Recensies
  - Documentaire. 'Fascism inc'. Sterke documentaire over fascisme
  - Boek. Sven Naessens: 'Waarom twijfelen aan'. Een krachtige kritiek op nieuw-Vlaamse armoede
  - Film. Snowpiercer. Een geslaagd huwelijk tussen science-fiction en klassenstrijd
  - Boek. Guido Fonteyn: 'Vlaanderen, Brussel, Wallonië: een ménage à trois'. Over de opkomst van het industriële kapitalisme in ons land
  - Strip. Laurent Galandon en Damien Vidal: 'Lip. Des héros ordinaires'. "LIP, gewone helden". Lessen van gisteren voor strijd vandaag

Edward Snowden: de ‘architectuur van onderdrukking’ blootgelegd

De vrijgave van een massa aan gegevens van de Amerikaanse National Security Agency (NSA) maakte van Edward Snowden een opgejaagde vluchteling. Hij moest op de loop voor de Amerikaanse staat en het systeem dat hij altijd had verdedigd. Op 28 mei stelde minister John Kerry dat Snowden een landsverrader is. Hij eiste de onmiddellijke terugkeer van Snowden naar de VS om er bericht te worden. Het verhaald van Snowden wordt gedaan in het boek “De Snowden Files: het onthullende verhaal van de meest gezochte man ter wereld” door Luke Harding. CLARE DOYLE bespreekt dit boek over het werk van de machtigste veiligheidsdiensten ter wereld.

Recensenten van een nieuwe opvoering van ‘1984’ stellen dat dit klassieke verhaal van een almachtige ‘Big Brother’ angst-aanwendend relevant is. In de zogenaamde democratische landen doorheen de hele wereld gaat het toezicht op de individuele burgers verder dan wat George Orwell zich kon inbeelden. Met zijn ‘gedachtepolitie’ wisten de burgers tenminste nog dat iedere beweging gevolgd werd. Klokkenluiders uit de meest uitgebouwde veiligheidsdiensten ter wereld hebben gedetailleerde informatie bekend gemaakt waaruit blijkt dat buiten hun medeweten, laat staan toestemming, informatie wordt verzameld over honderden miljoenen mensen.

Het boek ‘De Snowden Files’ doet denken aan een spionageverhaal, met die opmerking dat het geen fictie is. Het hoofdpersonage is evenmin een slechterik, eerder een ‘onschuldige’ in ballingschap. Een jonge, hoogopgeleide en idealistische computerman, Edward Snowden, ziet dingen gebeuren waarvan hij meent dat ze ingaan tegen de Amerikaanse grondwet, waar hij heel wat vertrouwen in stelt. Hij eindigt op de vlucht van zijn eigen land en in het bezit van bijna twee miljoen data documenten van wat hij ziet als een uit de hand gelopen spionagesysteem.

Het boek gaat in op de lagen van geheimhouding die uitgebouwd zijn door de Amerikaanse en Britse staten. Het gaat zo ver dat verkozen vertegenwoordigers ofwel ‘niets weten’ ofwel activiteiten die in feite illegaal zijn gewoon toedekken. Niemand is immuun voor de activiteiten van de NSA in de VS of de Britse geheime diensten. Dit toezicht vormt een inbreuk op het democratische recht van privacy.

De spionage richt zich niet alleen op wereldleiders die aan topbijeenkomsten van de G20 deelnemen of de persoonlijke telefoongesprekken van Angela Merkel, maar op iedereen die een telefoongesprek voert, een email schrijft of op sociale netwerken actief is, een tweet verstuurt of een selfie maakt. Dat leidt tot een enorme hoeveelheid data – waarbij we het nog niet hebben over de informatie die via netwerken of camera’s op publieke en niet-

publieke plaatsen verzameld wordt.

Een riskante zaak

boeksnowden ‘De Snowden Files’ werd geschreven door Guardian-journalist Luke Harding. Terwijl Snowden zich in de buurt van Moskou schuil houdt, werd Harding door het Russische regime van Poetin het land uit gezet. Hij berichtte immers over de situatie in Oekraïne en wees op de betrokkenheid van het Kremlin bij de pro-Russische acties in Oekraïne.

Kranten en de media zouden een ‘vierde macht’ vormen. Maar ze brengen de melodie die hun rijke eigenaars willen horen en ze verdedigen doorgaans het gevestigde establishment. Er wordt amper of geen aandacht geschonken aan wie opkomt voor socialistische verandering. Soms spelen de media de rol van een veiligheidsnet in de samenleving. Dat doen ze door de schandalen uit te brengen die de werking van de staatsmachine blootleggen, waarbij voor meer transparantie en democratische controle wordt gepleit. De berichtgeving over de informatie van Snowden heeft de verkoop van de krant The Guardian ongetwijfeld geholpen. Er gaat bijna geen dag voorbij zonder een verwijzing naar Snowden, het meest recente voorbeeld waren de artikels over het ‘recht om vergeten’ te worden en de juridische procedure tegen Google.

De krant nam een groot risico in het bekendmaken van het materiaal van Snowden over de ‘toezichtstaat’. Er werden grote sommen geld uitgegeven, niet in het minst aan advocaten. De hoofdredactie moest in extreme geheimhouding werken. Er werd bedreigd met arrestaties en gevangenschap indien ze het materiaal van Snowden niet zouden afgeven. Dat er al kopies verspreid waren in Berlijn, Brazilië en Washington deed daar niets van af. De hoofdredactie zag hoe de regering onderzoekers naar de kantoren van de krant stuurde om computers te vernietigen terwijl vertegenwoordigers van de veiligheidsdiensten toekeken.

Binnen enkele uren na de publicatie van het eerste verhaal over

Snowden in februari 2014 werden plots de voetpaden voor het kantoor van de krant The Guardian opgebroken en vervangen. Hetzelfde gebeurde voor het kantoor in Washington en ook voor het huis van de Amerikaanse hoofdredacteur van de krant in Brooklyn. Toen Harding in juli naar Rio de Janeiro trok om Glenn Greenwald te interviewen, een van de journalisten die Snowden in Hong Kong had ontmoet, werd hij in zijn hotel meteen aangesproken door een nette grote Amerikaan die enkele uitzichten op het strand van Copacabana wilde laten zien.

De ‘affaire-Miranda’ zou totaal belachelijk geweest zijn indien het niet zo angstaanjagend was voor David Miranda toen hij tijdens een transit op de Londense luchthaven Heathrow werd opgepakt op basis van een wet die toelaat om terroristen op te pakken. Als partner van Greenwald werd hij ervan verdacht informatie bij zich te hebben die de veiligheid van de Britse en Amerikaanse overheden in gevaar zou brengen. Hij werd negen uur lang ondervraagd. Zijn laptop werd eveneens ‘gearresteerd’ en op illegale wijze vernield. Miranda betwist de wettigheid van zijn aanhouding en trok naar de rechtbank.

Het wordt helemaal bizar als Harding het verhaal doet van het ogenblik dat hij werkte aan een hoofdstuk over de “nauwe en grotendeels verborgen” banden tussen Amerikaanse technologiebedrijven en de NSA. Deze onthullingen zouden de bedrijven geen goed doen. De paragraaf die hij schreef begon zichzelf te deleten. Pas toen een Duitse krant een artikel over deze mysterieuze gang van zaken bracht, hield het op. Het is niet verwonderlijk dat de Russische geheime diensten het gebruik van schrijfmachines opnieuw ingevoerd hebben.

Dit illustreert de paranoia van de Britse en Amerikaanse staten. Het rechtvaardigt de enorme voorzichtigheid van de kranten om de verblijfplaatsen van Snowden geheim te houden, dat gebeurde zelfs toen ze hem interviewden in een hotelkamer in Hong Kong. Bradley (nu Chelsea) Manning werd enkele jaren geleden berecht en veroordeeld tot 35 jaar gevangenisstraf omdat hij informatie over illegale Amerikaanse activiteiten in Irak bekend had gemaakt. Geen enkele twintiger kijkt uit naar het perspectief om jarenlang in de cel te zitten. Ernstige vertegenwoordigers van de media kunnen het zich bovendien niet veroorloven dat ze hun bronnen in gevaar brengen.

Aanval op democratische rechten

Het verhaal van Snowden die in een buitenwijk van Moskou terecht komt, zou niet misstaan in gelijk welk misdaderverhaal. Maar het is niet Snowden die de misdaden heeft begaan, het waren de regeringen die de mensenrechten niet respecteerden. Snowden begon in dienst van het leger en werkte vervolgens voor de CIA en in de kantoren van de NSA in Genève. Hij had zich opgegeven voor het verzamelen van data. Hij deed dit niet als ‘linkse radicaal’ zoals een commentator beweert, maar uit bezorgdheid voor de veiligheid van zijn land en om de democratische waarden zoals vrije meningsuiting te verdedigen. “Hij was ten stelligste voorstander van het kapitalisme en de vrije markt” (p.29).

Toen hij in mei 2013 naar Hong Kong vloog, was Snowden al verbitterd en ontgoocheld in president Barack Obama. Het magazine ‘New Internationalist’ stelde in april: “De regering-Obama heeft ondanks alle retoriek over vrije meningsuiting meer

vervolgingen tegen klokkenluiders opgestart dan alle presidenten samen sinds 1917.” Na 11 september 2011 waren de Democraten er net als de toenmalige Republikeinse president George W Bush van overtuigd dat de staat haar toezicht moest uitbreiden. “In het daaropvolgende decennium, ontstond er zowel in de VS als Groot-Brittannië een nieuwe politieke wil om in de individuele privacy binnen te breken.” (p.85)

De redenering van de overheden hield geen stand, zeker niet met betrekking tot Osama bin Laden, de leider van Al Qaeda. Een editorialist van de Indische krant The Hindu schreef: “Osama bin Laden had de onthullingen van Edward Snowden over PRISM niet nodig om te weten dat de VS iedere vorm van elektronische communicatie afliuisterde. Hij had zich al afgesloten van de wereld van de telefonie en viel terug op boodschappers. Maar miljoenen mensen in de VS, Groot-Brittannië, Brazilië, India en elders, waaronder nationale leiders, energiebedrijven en anderen, werden bespioneerd terwijl ze zich er niet van bewust waren dat hun privacy werd aangetast.” (p.320).

Een federale rechter in de VS oordeelde dat de praktijken van de NSA ongrondwettelijk zijn en dat de regering geen enkel voorbeeld kon geven van hoe de data-analyse van de NSA een dreigende terreuraanslag hadden kunnen stoppen.

Gewone mensen kregen te maken met een inbreuk op hun basisrecht op privacy terwijl private bedrijven grote sommen kregen om daaraan mee te werken. American Telephony ging akkoord met een programma waardoor informatie van alle oproepen naar de NSA ging. Google, Facebook, Apple en alle grote internetbedrijven stemden er uiteindelijk mee in dat de toezichtstaat toegang kreeg tot hun data. De gezamenlijke begroting van de ‘vijf ogen’, de toezichtdiensten van de VS, Groot-Brittannië, Australië, Canada en Nieuw-Zeeland, loopt op tot 120 miljard dollar.

De Britten bleken nog enthousiaster en geheimzinniger over de informatie die ze verzamelden. Alle communicatie die het land binnenkwam via kabels onder de Atlantische Oceaan werd ‘onderschept’. Onthullingen over wat gebeurde in geheime vestigingen in de buurt van Bude in Cornwall hebben een nieuwe betekenis gegeven aan de ‘speciale band’ tussen de Britse en Amerikaanse staten. Geen enkele regeringsleider werd van de illegale methoden gespaard.

Op de vlucht

Snowden werkte in Hawaï voor het private bedrijf Booz Allen Hamilton, “een lid van het militair-industriële complex met een lange staat van dienst... een bedrijf met 24.500 werknemers, een beurswaarde van 2,5 miljard dollar en een jaarlijks inkomen van 5,8 miljard dollar.” (Observer, 23 maart 2014). Toen Snowden besloot om dat allemaal bekend te maken, moest hij ervoor zorgen dat hij van het eiland weg was. Hij kon zelfs geen briefje nalaten voor zijn vriendin, Lindsay Mills. Zij mocht niet weten dat hij weg ging, laat staan waar hij naartoe ging.

Na uitgebreide voorbereidingen konden enkele journalisten – Ewen MacAskill, Greenwald en documentairemaker Laura Poitras – Snowden in het geheim ontmoeten in Hong Kong. Hij gaf een reeks van opmerkelijke en vernietigende interviews. De journalisten kregen verschillende prestigieuze prijzen voor hun werk. Greenwald stelde dat elk van die prijzen een bevestiging was van

wat Snowden deed en dat hij “dankbaarheid verdient in plaats van vervolging en decennialange gevangenschap.” Snowden werd naar Duitsland uitgenodigd om aan een parlementair onderzoek naar de NSA-activiteiten deel te nemen, maar hij mocht het land niet binnen. Dat was enkele uren voor Merkel naar de VS trok voor een gespannen ontmoeting met als doel om een ‘wederzijds akkoord’ te sluiten om elkaar niet te bespioneren.

In Hong Kong werd Snowden ervan beschuldigd met de Chinese overheid samen te werken. Snowden kreeg hulp van Sarah Harrison, een medewerker van een andere klokkenluider op de vlucht, Julian Assange. Ze reisde naar Hong Kong om Snowden uit het land te helpen. Ze is nu zelf op de vlucht, ze durft niet naar Groot-Brittannië terug te keren uit vrees dat ze opgepakt wordt onder de antiterrorisewetgeving.

Ze schrijft dat terrorisme wordt omschreven als “een daad of bedreiging gericht op het beïnvloeden van de overheid” gericht op “politieke, religieuze of ideologische” doeleinden. “De nationale veiligheid”, vervolgt ze, “is slechts een excuus voor de regeringen om hun eigen illegale praktijken te rechtvaardigen, zowel het binnenvallen van andere landen als het bespioneren van de eigen burgers.” (The Guardian, 15 maart 2014). Harrison suggereert dat zelfs de suffragettes of de Jarrow marchers [bewegingen voor vrouwenrechten en tegen werkloosheid op het begin van de 20ste eeuw] onder deze wetgeving hadden kunnen vallen indien deze toen al had bestaan.

Een vastberaden massabeweging laat zich evenwel niet stoppen door wetten. Wetten kunnen op succesvolle wijze betwist en verworpen worden. Socialisten en syndicalisten moeten zich echter verzetten tegen alle pogingen van de staat om oppositie en verzet aan banden te leggen.

Op 23 juni 2013 konden Harrison en Snowden Hong Kong verlaten op een vliegtuig naar Moskou, op weg naar Cuba. Het duurde nog eens 39 dagen voor Snowden de aankomsthal van de luchthaven Sheremetyevo in Moskou kon verlaten. Zijn paspoort was ingetrokken door de VS. Er werden in paniek bevelen gegeven aan piloten en een reeks Europese luchthavens om geen vliegtuigen toe te laten die mogelijk Snowden zouden vervoeren. Een vliegtuig met de Boliviaanse president Morales aan boord, mocht op de terugweg vanuit Moskou niet landen in Europa. Uiteindelijk gaf Snowden op 12 juli 2013 voor 150 journalisten en fotografen een omstandige uitleg over waarom hij zoveel had opgeofferd om alles bekend te maken.

Een uitgebreid staatsapparaat

Lenin stelde destijds reeds dat de staat het uitvoerend bureau van de heersende klasse is. De spionagepraktijken die Snowden bekend maakte, waren niet alleen gericht tegen ‘bevriende’ staten maar ook tegen miljoenen onschuldige particulieren. ‘Democra-

tie’ is erg beperkt onder het kapitalisme, zelfs in die landen waar verkozen parlementairen de indruk wekken dat ‘het volk’ beslist.

De politie, gewapende krachten, rechtbanken, gevangenen en de gevestigde media zijn allemaal deel van een uitgebreid staatsapparaat. Dat apparaat is uitgebouwd om te vermijden dat de 99% de 1% rijksten aan de kant schuift omdat die kleine minderheid gaat lopen met het overgrote deel van de rijkdom op basis van hun bezit van de grond, industrie, banken en handel. Onder het kapitalisme heeft de staat als bijkomende taak om de nationale belangen te verdedigen tegen die van andere landen. Daarom bespioneren de machtigste staten ter wereld elkaar.

Snowden ontdekte niet alleen hoe de Amerikaanse grondwet aan de kant werd geschoven in naam van de veiligheid. Hij maakte ook bekend dat cyberoorlogen niet alleen door de Chinese staat werden gevoerd. “Het

ziet er naar uit dat de NSA hetzelfde deed, maar dan nog erger.” (p.219). De recente veroordeling van vijf Chinese militairen in de VS die “honderden terabytes” aan data van grote Amerikaanse bedrijven zouden gestolen hebben, is nooit gezien. De verklaring van advocaat-generaal Eric Holder op 19 mei toonde aan hoe de Amerikaanse staat de belangen van de grote Amerikaanse bedrijven verdedigt, zelfs indien dit leidt tot grotere spanningen tussen de twee supermachten.

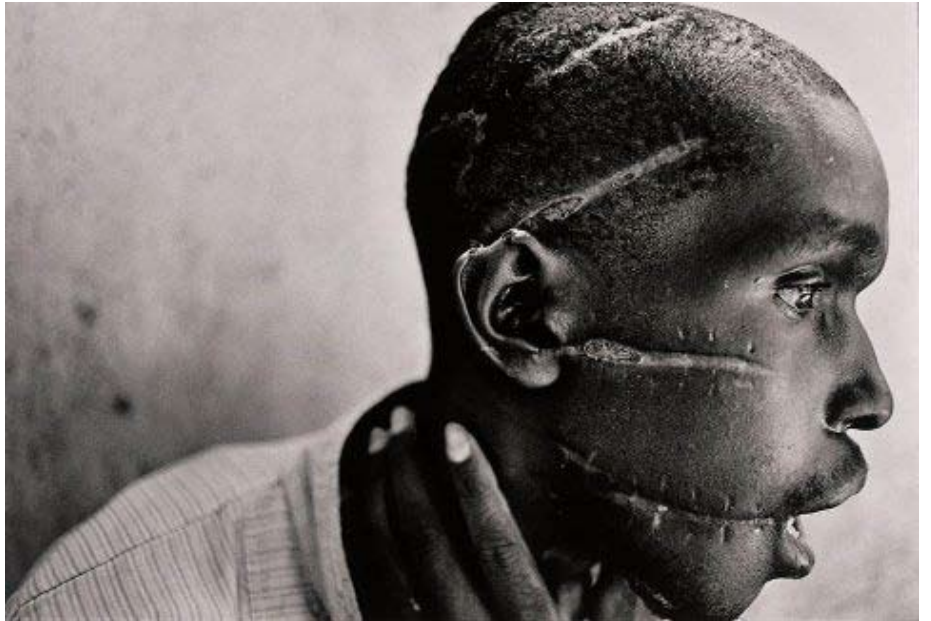
Snowden zag hoe de Amerikaanse en Britse staten iedere vorm van transparantie afblokten onder het mom van de veiligheid. Ze werkten daarbij samen met grote bedrijven en sommige regeeringsleden. De tragedie van 11 september 2011 had de zwakte van de veiligheidsdiensten aangetoond en werd aangegrepen door de staatsmachine om de toezichtstaat te versterken en de militaire uitgaven op te drijven. Dat komt enkel de grote bedrijven ten goede. Er werden miljarden aan publieke middelen uit de zakken van de 99% gehaald om ze uit te geven aan private bedrijven langs beide kanten van de Atlantische Oceaan.

De omvang van deze operatie komt tot uiting in het boek ‘de Snowden Files’. Het zal er op aankomen om dit te gebruiken in een beweging die sterk genoeg staat om de heerschappij van de 1% te betwisten en om de samenleving te bevrijden van de vuile methoden van het establishment en dit door een socialistische samenleving te vestigen zonder spionage door de grote bedrijven en hun politieke huurlingen.

HARDING, Luke, “De Snowden Files: het onthullende verhaal van de meest gezochte man ter wereld.” Nieuw Amsterdam, 2014.

De tragedie van Rwanda 1994

Twintig jaar geleden kwamen bijna een miljoen mensen om het leven in Rwanda. Er was destijds amper mediabelangstelling voor. Het was een direct resultaat van een eeuw koloniaal bewind en met medeplichtigheid van Frankrijk onder de 'socialistische' president Mitterand. Een dossier door ANDY FORD.

De genocide in Rwanda in april tot juni 1994 is een van de meest verschrikkelijke gebeurtenissen uit de geschiedenis. Naar schatting kwamen 900.000 mensen om het leven, vaak werden ze omgebracht door burens of collega's. Rwanda is een klein land in het hart van Afrika. Er is een vruchtbare vulkanische bodem, voldoende regen en het ligt hoog genoeg waardoor er geen malaria is voor mensen of tsetsevliegen die het vee aantasten. Hierdoor kende het land steeds een grote bevolkingsdichtheid en hield het de Europese invloeden wat op afstand.

Het pre-koloniale Rwanda bestond uit een samenleving die stilaan een staatsvorm aannam met de opkomst van een 'koning' en een staat op basis van clans. De overleving gebeurde mondeling, het schrift bestond er nog niet. Koning Rwabugiri (1860-95) consolideerde het eerste echte koninkrijk door andere clans te veroveren of ermee samen te werken. Het was een samenleving gebaseerd op veeveelt met het 'ubuhake'-systeem waarbij veeboeren het 'vee' uitleenden aan mensen in ruil voor diensten en loyaliteit, en/of toegang tot de grond voor grasland. Voor wie het minder goed had, was er 'ubureetwa' – het gebruik van grond in ruil voor onbetaalde arbeid – of 'akaze', gewoon onbetaalde arbeid.

'Tutsi' was een losse term voor wie vee had, 'hutu' voor wie geen vee had. De onderlinge banden en gemengde huwelijken waren erg gewoon, beiden spraken dezelfde taal. Een Belgische missionaris merkte in 1922 op: "De termen Tutsi en Hutu verwijzen niet naar afkomst, maar naar de sociale voorwaarden van rijkdom, in het bijzonder inzake vee. Wie een stamhoofd of rijk is, wordt aangewezen als een Tutsi." (Catherine Newbury, *The Cohesion of Oppression: Clientship and Ethnicity in Rwanda 1860-1960*, Columbia University Press, 1993)

Koloniale Rwanda

Rwanda werd op het congres van Berlijn in 1884 aan Duitsland toegekend. Op dat congres werd het Afrikaanse continent verdeeld tussen de Europese machten. De Duitse heersende klasse

kreeg het nieuwe grondgebied pas in 1894 effectief in handen toen graaf van Gatzert in Kigali aankwam. Duitsland had weinig impact op de afgelegen kolonie, maar het verdreef wel Belgische indringers vanuit Congo dat onder de controle van koning Leopold II stond. Er werden ook middelen uit de kolonie gehaald in de vorm van een belasting op hutten die via de Rwandese koning werd opgelegd.

Belastingen voor hutten, eigenlijk voor iedere woonst, werden door het Britse Rijk in Zuid-Afrika gebruikt om de zelfvoorzienende boeren in de kapitalistische economie te dwingen. Ze moesten een loon verdienen door voor Britse bedrijven te werken zodat ze de belastingen aan de Britten konden betalen.

In 1917 was er een inval door Belgische troepen vanuit Congo en werd Rwanda veroverd. Er werd met de inheemse heersers samengewerkt, sommigen kregen wapens en steun in ruil voor hulp bij het ophalen van belastingen en ontginning van grondstoffen. De eerder bestaande uitbuiting van de boeren (Hutu's) werd opgedreven door de Belgen die daarvoor beroep deden op de stamhoofden (Tutsi's). Newbury schrijft: "Stamhoofden die met de Belgen wilden samenwerken, zagen hun macht en rijkdom toenemen. In ruil daarvoor werden ze geacht zware lasten aan de bevolking op te leggen, aanvankelijk om dragers en voedsel aan de Europeanen te geven, nadien met gedwongen landbouw en wegebouw."

Een duidelijk voorbeeld is de 'oorlog' tegen het koninkrijk Bukunzi in 1923-25. De Tutsi-stamhoofden wilden het vee van de heersers van Bukunzi, de Belgen wilden hen belasten. Bukunzi lag hoger in de bergen dan de rest van Rwanda en had Duitse expedities verslagen in 1907, 1909 en 1914. Een opvolgingstwist vormde een opportuniteit. De eerste Belgische expeditie verloor de weg, maar een tweede onderwierp het gebied aan een brutale militaire bezetting waarvoor het werd bijgestaan door inheemse Rwandese troepen die in ruil hiervoor vee kregen. De koningin van Bukunzi overleed in een strijd met de Belgen in 1925.

De stamhoofden eigenden zich producten of gedwongen arbeid toe, vaak beweerden ze dat dit een traditionele dienst was om niet alleen de koloniale heersers te dienen maar ook hun eigen behoeften. Er waren tal van gedwongen uitzettingen en er was veel geweld. Newbury haalt een Rwandese landbouwer aan die in 1970 stelde: “Ze kwamen en namen een koe onder het mom dat je een rebel was. Je kon er niets tegen inbrengen, bij het minste verzet werd je opgepakt of soms vermoord.”

Er was een toename van de uburetwa en ubuhake aangezien meer landbouwers afhankelijk werden van de beter gestelde landbouwers en stamhoofden. Zonder bescherming verloren ze gemakkelijk hun vee, grond of beiden. Zo besloten de Belgische heersers in 1931 om de koffieproductie op te voeren. Ze legden op dat elk Tutsi-stamhoofd de teelt van 1.000 koffieplanten moest organiseren, waarbij al wie in de uburetwa zat (landgebruik) verplicht 54 planten moest telen als onderdeel van de onbetaalde arbeid.

De Belgen incorporeerden Rwandese gebruiken als ubuhake en uburetwa in de koloniale wetgeving, maar een Hutu-boer die in conflict was met een Tutsi-stamhoofd trok wel naar de inheemse rechtbanken om het conflict voor te leggen. De koloniale heersers hadden de traditionele verplichtingen gebruikt en opgevoerd om hun kolonie sterker uit te buiten. Er was een commodificatie van de pre-kapitalistische vormen van arbeid.

Extreme uitbuiting

In de jaren 1920 en 1930 werd het Belgisch bewind in Rwanda systematischer. In 1921 legden de koloniale heersers op dat al wie meer dan tien stukken vee bezat een belasting van 10 frank per koe moest betalen, wie minder dan tien stuks had moest vijf frank betalen. Dat leidde tot een verdeeldheid tussen diegenen met vee en diegenen met weinig of geen vee. In 1933 was er een beruchte volkstelling waarbij iedereen zich moest registreren als ‘Tutsi’ (15%), ‘Hutu’ (80%) of ‘Twa’ (5%). De Twa waren de oorspronkelijke jager-verzamelaars van het land.

In de Tweede Wereldoorlog was er een sterke groei in Rwanda. Er werden heel wat wegen opgelegd en het akaze-systeem van gedwongen onbetaalde arbeid werd steeds meer gehaat. Het doel was om de vruchtbare grond en de talrijke bevolking en het vee van Rwanda te gebruiken om de industriële en mijncentra van Congo in voedsel te voorzien.

De uitbuiting via de Tutsi-stamhoofden werd opgevoerd met gedwongen teelt van gewassen (op hypocriete wijze werd voorgesteld dat deze teelt ‘educatieve’ doeleinden had...), het afwateren van moerassen om koffie te telen, dienstplicht voor de mijnen in Congo of gedwongen vestiging in voormalig bosgebied. De boeren werden meedogenloos uitgerperst. Het ging zo ver dat er bij een ‘hongersnood’ in 1943 maar liefst 300.000 doden vielen en dit terwijl op hetzelfde ogenblik voedsel werd geëxporteerd. De gedwongen arbeid kon niet blijven bestaan, het massale verzet ertegen werd te sterk. Uburetwa werd in 1949 afgeschaft en ubuhake in 1954, maar in veel gebieden bleef het bestaan.

Het verdeel-en-heersbeleid waarbij enkel de Tutsi’s een opleiding kregen en gebruikt werden voor de administratie van de overheid en de belangrijkste commerciële posities zorgde ervoor dat de Tutsi-minderheid alle macht in handen hield. Het liet een erg

klein aantal Belgen toe om vier tot vijf miljoen Rwandezen te controleren. Het was klassiek kolonialisme zoals door de Britse heersende klasse werd toegepast in Ierland, Sri Lanka, India en doorheen de wereld. Karl Marx wees er op dat Groot-Brittannië over India heerste met een Indisch leger dat vanuit India werd gefinancierd. Hetzelfde model werd door de Belgische heersende klasse in Rwanda toegepast.

Zelfs de Belgische gouverneur van Congo, Charles Voisin, erkende in 1930: “Zonder de samenwerking met de inheemse autoriteiten zou de bezettende macht machteloos staan en met anarchie geconfronteerd worden.” (aangehaald in het boek van Newbury). In het geval van Rwanda werd de ‘etnische verdeeldheid’ in grote mate door de kolonisten gecreëerd.

Opstand van de Hutu’s

Onder de massa’s op het platteland ontwikkelde zich een Hutu-bewustzijn onder leiding van Hutu handelaars en lagere ambtenaren die geen toegang kregen tot de hogere posten in de koloniale administratie. Twee van de belangrijkste leiders waren journalisten van katholieke bladen die slechts een publiek vonden door in te spelen op de sluimerende woede op het platteland.

Ze begonnen te agiteren tegen het koningshuis en de dominantie door de Tutsi’s, waarbij dit in etnische termen werd gesteld. Er werd opgeroepen tot de afschaffing van de gedwongen arbeid om het te vervangen door betaald werk met contracten. Er werd geëist dat mensen op het platteland krediet konden krijgen en dat Hutu’s zouden toegelaten worden op de scholen en het hoger onderwijs. Deze belangrijke eisen waren evenwel beperkt door de tendens om ze te kaderen rond de Hutu-identiteit. Bij afwezigheid van een programma tot socialistische omvorming van de samenleving, kwamen de eisen er eigenlijk op neer op nemen van de Tutsi’s om te geven aan de Hutu’s. De Hutu-leiders waren zelf afhankelijk van de verdeeldheid in de Rwandese samenleving en waren zelfs gekant tegen identiteitskaarten waar de stammenafkomst niet op vermeld stond. Ze gebruikten daarbij het argument dat ze de vooruitgang naar gelijkheid wilden kunnen meten.

De Belgische heersers probeerden tevergeefs hun systeem in stand te houden door te experimenteren met ‘etnische’ vertegenwoordiging in de opkomende instellingen, maar de situatie op het platteland bleef praktisch ongewijzigd. Slechts 6% van de adviserende staatsraad waren Hutu’s, ook al vormden ze 80% van de bevolking. De Hutu-leiders mobiliseerden rond de eis van een ‘meerderheidsbewind’, ook al ontstond er verdeeldheid binnen de Hutu-beweging zelf tussen diegenen die een anti-Tutsi standpunt innamen en diegenen die opkwamen voor gelijkheid voor alle groepen.

In november 1959 was er een massale opstand van de Hutu’s. De beweging ontstond toen een Hutu-leider door Tutsi-jongeren werd aangevallen. Er werden in heel het land hutten in brand gestoken en er was veel geweld. De beter georganiseerde en gewapende Tutsi-krachten probeerden het protest brutaal de kop in te drukken. De Belgen konden plots niet meer op hun inheemse medewerkers rekenen. Ze konden slechts iets dat op orde leek herstellen door Hutu’s als verantwoordelijken aan te stellen, waarbij de vroegere Tutsi-medewerkers aan hun lot werden overgelaten. Bij de verkiezingen van 1960 wonnen de Hutu-partijen

84% van de stemmen. De onafhankelijkheid volgde in juli 1962.

Frankrijk komt tussen

Met de erfenis van verdeeldheid en uitbuiting en de inmen-ging door België, dat via de Hutu-elite een voet tussen de deur behield, was de regering van Rwanda nooit stabiel. Dat bleef zo tot de machtsgreep van Juvénal Habyarimana in 1973. Die staatsgreep werd door de Fransen gesteund met het argument dat een eenpartijstaat voor 'stabiliteit' zou zorgen. In zekere zin was de staatsgreep een bevestiging dat België de hoop op het behoud van een neokoloniale dominantie van Rwanda had opgegeven. Het land kwam in Franse invloedssferen.

Het was een eenpartijstaat, een anti-communistische dictatuur en een marionet van Frankrijk. Habyarimana haalde regelmatig meer dan 90% van de stemmen bij vervalste verkiezingen. Geleidelijk werd zijn steun steeds verder ondermijnd. Een aantal Hutu-leiders verliet het zinkende schip, anderen vluchtten naar het buitenland. De belangrijkste steunbasis voor Habyarimana kwam van de Akazu-groep, vooral uit zijn eigen regio.

Het regime was meer en meer afhankelijk van Hutu-extremisme als compensatie voor het gebrek aan vooruitgang op economisch en sociaal vlak. Meer dan 90% van de bevolking was nog steeds afhankelijk van landbouw en minder dan 5% had toegang tot elektriciteit. In 1989 stuikte de koffieprijzen in elkaar en stemde Habyarimana in met een programma van het IMF, wat harde besparingsmaatregelen en bijhorende armoede onder de bevolking teweeg bracht.

Het Rwandese Patriottische Front (RPF) speelde op het ongenoe-gen in. De groep kwam in 1990 vanuit Oeganda naar Rwanda. Het RPF bestond vooral uit Tutsi guerrillastrijders en werd geleid door de huidige autoritaire Rwandese president Paul Kagame. Het RPF slaagde er niet in om het regime omver te werpen omdat de Fransen in februari 1993 tussen kwamen.

Het regime van Habyarimana verloor steeds meer steun, het feit dat het bewind uit Hutu's bestond volstond niet om de bevolking te voorzien van eten, drinkbaar water of elektriciteit. Habyari-mana moest een akkoord bekomen met het RPF. Dat gebeurde met de akkoorden van Arusha in 1993, waarbij Frankrijk en de VS probeerden om een machtsdeling op te leggen.

In april 1994 werd het vliegtuig van Habyarimana neergehaald, wellicht door de Akazu. Met Franse medeplichtigheid hadden zij wapens verzameld, waaronder 500.000 machetes, lijsten van Tutsi's en er was een milizie opgezet, de Interhamwe. In de drie maanden die volgden, vielen bijna een miljoen doden. De meesten werden gedood met machetes. De Franse overheid was op de hoogte van het plan maar liet het gebeuren om de banden met de bondgenoten te behouden. De zogenaamde 'vredesmissie' van Frankrijk keek niet om naar het bloedbad en beschermde de moordenaars. Toen de Interhamwe door het RPF werd verslagen, zorgden de Franse troepen voor dekking toen de RPF-troepen naar Zaïre vluchtten.

Het imperialisme is schuldig

In een poging om de eigen verantwoordelijkheid in het ver-schrikkelijke bloedbad te minimaliseren, begonnen de Fransen

te spreken over 'oude haat' en er werd gezegd dat 'Afrikanen nu eenmaal zo zijn'. Extreemrechts en sommige media hadden het over een voorbeeld van Afrikaanse primitiviteit. Een lichtjes gesofisticeerde versie is dat politici zonder scrupules de macht veroverden en behielden door in te spelen op stammenverbanden en etnische identiteit. Dat is hoe het in een verslag van Human Rights Watch, *None Left to Tell the Story*, wordt aangebracht. Maar ook in deze versie wordt de verantwoordelijkheid nog steeds bij de Afrikanen gelegd. Dergelijke verklaringen voldoen niet.

In het boek 'Collapse' van Jared Diamond worden de beperkin-gen van het verhaal van de 'etnische haat' uitgelegd. Hij wijst er op dat op het eiland Ijwi in het Kivumeer, een eiland dat etnisch Rwandees is ook al vormt het onderdeel van Congo, de identiteiten van Tutsi's en Hutu's veel losser en onbelangrijker zijn. Hier was er geen etnische manipulatie door het Belgische imperialisme. De Twabevolking van Rwanda, die noch Tutsi's noch Hutu's zijn, werd eveneens aangevallen. In een regio in het noordwesten van Rwanda waar er minder Tutsi's waren, werden heel wat Hutu's vermoord.

Diamond geeft een levendig beeld van het leven in Rwanda net voor de genocide. Hij schetst een beeld van een groeiende bevol-kingsdichtheid met een uitputting van de grond, gronderosie en opdeling van het land waardoor velen onvoldoende grond had-den. Dit leidde tot een breed verspreide ondervoeding. In de dor-pen was er een polarisatie tussen een meedogenloze rijkere groep landeigenaars aan de ene kant en de landloze armen anderzijds. Er waren steeds meer conflicten over grond tussen eigenaars, vaders en zonen, weduwen en schoonbroers,... De traditionele rechtbanken kregen tal van dergelijke zaken voorgeschoteld. Vlak voor de genocide was er een scherpe toename van de juri-dische conflicten. De hele samenleving kende een onhoudbare spanning die uiteindelijk leidde tot de verschrikkingen van de genocide. (Collapse: How Societies Choose to Fail or Survive, Penguin, 2011)

Het imperialisme en het kapitalisme hebben op elk ogenblik hun falen aangetoond. Het Belgische imperialisme heeft in werke-lijkheid de Tutsi- en Hutu-identiteiten gecreëerd om het land te kunnen plunderen. De Belgische bedrijven en koloniale bestuur-ders versterkten de traditionele Rwandese arbeidsvormen om hun eigen belangen te versterken. Zelfs na de onafhankelijk werd Rwanda onderworpen aan buitenlandse heersers, eerst de Belgen en dan het Franse neokolonialisme.

Enkel een regering van werkenden en armen op basis van een democratisch socialistische planning van de productie kan de bevolking van Rwanda van de koloniale heersers bevrijden en de verdeeldheid die door die heersers werd gecreëerd aan de kant schuiven. Er zou ook een duidelijk internationaal perspectief aan gekoppeld moeten worden: voor socialistische maatschappijver-andering doorheen de regio in sub-Sahara Afrika en daarbuiten. In de plaats daarvan verloor de door de Fransen gesteunde dictatuur geleidelijk haar steun onder de bevolking en werd steeds meer afhankelijk van Hutu-extremisten. Het land stag-neerde en de spanningen op het platteland namen toe. De Franse staat steunde de moorddadige krachten om Rwanda in de eigen invloedssfeer te houden. Door de Interhamwe te beschermen, werden honderdduizenden mensen afgeslacht.

Verzet tegen het Trans-Atlantisch verdrag opvoeren!

Op dit ogenblik onderhandelen de Europese Commissie en de Amerikaanse regering over een monsterlijk akkoord, het Trans-Atlantisch Partnerschap inzake handel en investeringen (TTIP in het Engels), ook bekend onder namen als de Grote Trans-Atlantische Markt, de Trans-Atlantische vrijhandelszone, het Akkoord van Trans-Atlantisch Partnerschap of het Trans-Atlantisch Verdrag. Concreet gaat het over een wapen van massale vernietiging van sociale verworvenheden en milieunormen door de creatie van de grootste vrijhandelszone ter wereld. Een analyse door NICOLAS CROES.

Akkoord dat enkel de bedrijven ten goede komt

De onderhandelingen zijn opgestart in juli 2013 en moeten ergens in de loop van 2015 landen. De verdedigers van het akkoord hopen dat dit zo vroeg mogelijk gebeurt en stellen dat het akkoord een oplossing vormt voor de crisis omwille van de afschaffing van de douanetarieven tussen de VS en de EU. Het Europese establishment brengt tal van cijfers naar voor. De creatie van een markt van meer dan 820 consumenten zou een jaarlijkse groei van het Europese BBP met 0,5% tegen 2027 mogelijk maken en zou maar liefst twee miljoen jobs creëren.

Maar los van de discussie over de realiteit achter die groeicijfers, moeten ook de cijfers zelf in vraag gesteld worden. Ze komen van een instelling, het Center for Economic Policy Research, die geleid wordt door een van de Europese voorzitters van de bank Goldman Sachs, een bank die bekend is van de hypotheekcrisis in de VS. De financiering van deze instelling is volledig afhankelijk van multinationals die er uiteraard veel belang bij hebben dat de onderhandelingen over het Trans-Atlantisch Akkoord iets opleveren.

Het is opmerkelijk dat de Europese Commissie in alle mogelijke talen zwijgt over de gevolgen van een ander vrijhandelsakkoord: NAFTA, het Noord-Amerikaanse Vrijhandelsakkoord met Mexico, de VS en Canada. Exact twintig jaar nadat dit vrijhandelsakkoord werd gesloten, is het duidelijk dat Amerikaanse bedrijven dit gebruikt hebben om massaal te delocaliseren naar Mexico. De Amerikaanse propaganda had het over 20 miljoen jobs die er in de VS zouden bijkomen, maar nu blijkt dat ongeveer 900.000 jobs verloren gingen als gevolg van NAFTA. Bovendien gingen de lonen verder naar beneden. In Mexico is de landbouwsector verwoest en verloren honderdduizenden landbouwers hun inkomen. Velen van hen moesten hun land verlaten en gingen illegaal aan de slag in de VS, vaak aan miserabele voorwaarden. Het eindresultaat van het Noord-Amerikaanse vrijhandelsverdrag is dan ook erg negatief voor de werkenden, zowel in Mexico, de

VS als Canada.

De onderhandelingen tussen de Amerikaanse en Europese overheden gebeuren nu bijzonder ondoorzichtig. De grote lijnen zijn echter wel duidelijk en niet minnetjes. Het akkoord voorziet een harmonisatie van sociale, milieu- en gezondheidsnormen. Deze harmonisatie is gericht op de belangen van de bedrijven. Het betekent een enorme nivellering naar beneden, zeker in Europa waar de eisen doorgaans hoger liggen dan in de VS terwijl dit vaak al onvoldoende is. Dit akkoord zet de deur onder meer open voor kippen die met chloor worden gekuist, met hormonen behandelde steaks of een massaal gebruik van Genetisch Gemodificeerde Organismen (GGO). Ook wordt een massale ontginning van schaliegas mogelijk. Onze lonen en openbare diensten zouden verder onder druk staan, terwijl de vorige aanvallen nog niet verteerd zijn.

Alle nieuwe wetgeving zou verplicht langs een 'Raad van regelgevende samenwerking' moeten passeren met daarin zowel Europese als Amerikaanse verantwoordelijken die de wetgeving van diverse landen moeten evalueren in functie van de kosten ervan voor de bedrijven. Geen enkel recht kan voorrang krijgen op de winsthonger van de bedrijven.

MAI is terug, en dat is nog steeds geen goed nieuws

Het geplande akkoord op zich verdient een sterk verzet. Maar er is meer. Het Transatlantisch Verdrag zet de deur open voor een terugkeer van de oude patronale droom die begin jaren 1990 bekend stond onder de naam Multilateral Agreement on Investment (MAI), een project van de 29 lidstaten van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) dat in alle geheimhouding werd besproken. Het akkoord zou multinationals toelaten om één of meerdere lidstaten voor een internationale arbitragerechtbank te brengen als een wet hen niet aanstaat of als een stakingsbeweging hun winsten aantast. Toen de inhoud van

dit akkoord destijds bekend raakte, werd het onder protest terug opgeborgen.

Maar het idee komt terug in verschillende bilaterale akkoorden tussen landen. Volgens de VN-Conferentie over Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) neemt het aantal conflicten en vervolgde landen almaar toe. Op dit ogenblik hebben multinationals 514 zaken geopend tegen 95 landen doorheen de wereld. Het aantal zaken voor speciale rechtbanken is vertienvoudigd sinds 2000, met in 2012 een absoluut record van nieuwe dossiers.

Dit mechanisme om de winsten van de multinationals te beschermen zou nu geïntegreerd worden in het Trans-Atlantisch Verdrag en dit onder de naam Investeerder-staatarbitrage (ISDS in het Engels). De processen die multinationals al hebben opgestart bieden een beeld van wat ons te wachten staat indien de trans-Atlantische vrijhandelszone er effectief door komt.

Zo werd de Slovaakse republiek veroordeeld tot een schadevergoeding van 22 miljoen euro aan het Nederlandse verzekeringsbedrijf Achmea omdat het de winstmarges in de geprivatiseerde sector van de gezondheidszorg aan banden had gelegd. Een ander voorbeeld was dat van de multinational Philip Morris die de regeringen van Oostenrijk en Uruguay voor de rechter sleepte wegens hun wetten die sigarettenpakjes minder aantrekkelijk maken. De Franse multinational Veolia (onder meer actief in de afvalsector) heeft de Egyptische regering vervolgd omwille van een wet inzake het minimumloon. Nog een laatste voorbeeld: het Zweedse bedrijf Vattenfall richtte zich tegen de Duitse regering na de beslissing van een kernuitstap na de ramp in Fukushima en de massamobilisaties tegen kernenergie in Duitsland. Kleine verduidelijking: de internationale arbitragerechtbanken kennen eenrichtingsverkeer, multinationals kunnen klachten indienen tegen staten maar het omgekeerde is niet mogelijk.

Het verzet tegen de Europese besparingsmachine organiseren

Het is nog niet zeker dat het Trans-Atlantisch Verdrag er ook effectief zal komen. De tegengestelde belangen van de VS en de EU kunnen groter zijn dan de wil om tot een verdrag te komen. Het belangrijkste element is echter het actieve verzet tegen dit rampzalige project dat onze sociale verworvenheden en ons leefmilieu bedreigt. In het verleden werden controversiële akkoorden al van tafel geveegd, zoals recent nog gebeurde met ACTA (Handelsovereenkomst ter bestrijding van namaak) dat na een brede internationale campagne in 2012 naar de prullenbak werd verwezen.

In januari werd aan de vooravond van de derde onderhandelingsronde voor het Trans-Atlantisch Verdrag een gedeeltelijke opschorting van de onderhandelingen aangekondigd om een raadpleging van de bevolking mogelijk te maken. Dat is een eerste overwinning voor het verzet tegen het verdrag, maar het mag niet leiden tot het verslappen van het verzet. De Commissie zal er alles aan doen om een nieuwe nederlaag te vermijden. Het volstaat echter niet om enkele maatregelen in te trekken, het volledige project moet van tafel.

Het verzet tegen dit project moet groter worden. In ons land waren er al acties van de alliantie D19-20, een onuitgegeven initiatief dat syndicalisten verenigt met melkveehouders en tal

van andere activisten. Het initiatief lag aan de basis van de acties tegen de Europese top van december vorig jaar en op 15 mei werd opnieuw actie gevoerd in Brussel naar aanleiding van de European Business Summit. Bij die laatste actie was er overigens harde repressie, maar liefst 281 militanten werden opgepakt zodat de Europese leiders en vertegenwoordigers van de multinationals in alle rust konden discussiëren.

Neen aan het Europa van het kapitaal!

Het Trans-Atlantische Verdrag is verschrikkelijk, maar het is niet de enige gruweldaad waar de Europese autoriteiten voor verantwoordelijk zijn. Er is nog steeds het Europese besparingsverdrag en andere projecten zoals dat van de 'contractuele regelingen' waarbij de Europese Commissie financiële voordelen kan toekennen aan lidstaten die structurele hervormingen doorvoeren, bijvoorbeeld in de pensioenstelsels. Het gaat eigenlijk om het "afkopen" van besparingsmaatregelen met Europees geld... dat nochtans ook uit onze zakken komt! Dergelijke regeling wordt nog besproken, maar de Europese leiders zijn het wel eens over het principe ervan. Dat bleek op de Europese top van december 2013. Nu rest hen enkel nog discussie over de praktische modaliteiten ervan.

Dit Europa is niet het onze, het is het Europa van het kapitaal. We moeten dit met internationaal verzet verwerpen om plaats te maken voor een echt Europa van onderuit, waarin de logica van uitbuiting die eigen is aan het kapitalistische systeem volledig van de baan is. Het CWI, de internationale organisatie waartoe LSP behoort, verdedigt de collectivisatie van de sleutelsectoren van de economie (financiewezen, energie, staal,...) in het kader van een democratisch geplande economie gericht op de behoeften van de bevolking en niet de winsten van kapitalistische aasgieren. De weg naar dat doel is nog lang en de strijd zal niet gemakkelijk zijn, maar het is de enige manier om een einde te maken aan de economische en ecologische crisis waarin de logica van de 'vrije markt' ons meesleurt.

Met acht radicaal linkse verkozenen wordt politieke eenheidsworst doorbroken

De uiteindelijke uitslag mag dan wel onder sommige peilingen liggen, de 8 verkozenen van PTB-GO betekenen een echte doorbraak. De partij verdrievoudigt haar resultaat van de vorige federale en regionale verkiezingen. Dat er in Vlaanderen geen verkozenen werd behaald, doet daar niets aan af. PVDA+ verdubbelt haar uitslag. Dat biedt enorme mogelijkheden, maar brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee in het organiseren, structureren en mee richting geven aan het verzet tegen de lawine van sociale afbraak die op ons af komt. Een analyse door ERIC BYL.

Raoul Hedebouw en Marco Van Hees zullen in het federale parlement de handen vol hebben. Europese besparings- en liberaliseringsrichtlijnen en trans-Atlantische verdragen die de 'vrije' concurrentie garanderen aan om het even welke voorwaarden, zullen vanaf nu niet meer in alle stilte doorgedruwd worden. Het verzet van vakbonden, NGO's en boerenorganisaties draagt voortaan wellicht tot in het parlement en via deze weg ook tot in de massamedia.

Ze zullen daar in het parlement raar opkijken als bij de volgende bedrijfssluiting enkele verkozenen zich niet zomaar neerleggen bij de "economische wetmatigheden". Ze zullen er niet om kunnen lachen als ook de winstcijfers van de voorbije jaren, de fiscale geschenken, de loonsubsidies en de lastenverlagingen publiek aan de kaak gesteld worden. Als de discussie bovendien niet langer beperkt blijft tot het onderhandelen van sociale achteruitgang, maar ook onteigening en het verderzetten van de productie in publiek beheer als alternatief naar voor wordt geschoven, zal het parlement helemaal op stelten staan.

De verbazing zal nog veel groter zijn als Raoul, Marco en hun 6 collega's in het Waals Parlement en het Brussels Gewest ook aan de fabriekspoorten en de piketten verschijnen. Zij zijn niet enkel verkozen door PVDA'ers, maar ook door talloze syndicalisten, activisten, jongeren en arbeiders. Hun boodschap aan die piketten mag zich bijgevolg niet beperken tot "Bravo! En stem volgende keer voor ons". Betogingen die te pletter lopen op de ordediensten of radicale slogans die niet gekoppeld worden aan een actieplan zullen evenmin volstaan. De vraag zal zijn hoe ze kunnen bijdragen aan het bundelen van alle militante krachten in het bedrijf, in verwante bedrijven en omliggende wijken met de bedoeling krachtsverhoudingen op te bouwen en overwinningen af te dwingen.

De doorbraak van een formatie links van de sociaaldemocratie en de groenen zat er al enkele jaren aan te komen. Het verklaart de talloze oproepen van LSP voor linkse eenheid. Een jaar geleden

stuurde LSP een open brief aan alle linkse partijen en groepen om gezamenlijke lijsten onder de naam "PVDA-éénheid of iets dergelijks" te bespreken. Enkele maanden eerder hadden we op het initiatiefcomité voor de oproep van het ABVV-Charleroi-Zuid-Henegouwen voorgesteld om in Henegouwen als pilootproject een linkse eenheidslijst rond de PVDA in te dienen. We denken dat de uitslag van PTB-GO bevestigt dat dit een juiste inschatting was.

Dat geldt ook voor Vlaanderen. Provinciaal haalt PVDA+ in Antwerpen de kiesdrempel net niet, maar in Antwerpen scoort Peter Mertens liefst 26.000 voorkeurstemmen. Met 9% wordt de partij in de stad groter dan CD&V, Open VLD én Vlaams Belang. In Gent strandt PVDA+ op een zucht van 5%. Dat ligt in de lijn van de 9% die PTB-GO behaalt in Charleroi en de 11,5% in Luik. De partij breekt nu ook door in de grote steden. De peilingen wijzen erop dat het nog meer kon zijn. De illusie in een nuttige stem om een dam op te werpen tegen de N-VA en de plotse draai van de traditionele partijen naar sociale thema's op het einde van de campagne, hebben wellicht in extremis nog enkele potentiële kiezers weggelokt.

Een paar jaar geleden flikten Samsom van de Nederlandse PvdA en Hollande van de Franse PS het ook al om met wat linkse retoriek de kiezers te misleiden. Heeft PVDA+/PTB-GO die mogelijkheid onderschat? Werd daarom ons voorstel om 'alle' militante krachten te bundelen in Wallonië en Brussel slechts gedeeltelijk overgenomen? Voor PSL en Gauches Communes bleef Gauche d'Ouverture potdicht. Een voorstel tot lijstverbinding door VEGA en Gauches Communes werd in Brussel door PTB-GO afgewimpeld. Ook in Vlaanderen was er op PVDA+ geen plaats voor LSP.

We weten niet of het veel verschil had gemaakt. VEGA in Luik en Gauches Communes in Sint-Gillis, beide goed voor ruim 3,5% in de gemeenteraadsverkiezingen, vielen terug naar 2,1% en 1,1%. Zij verloren niet alleen 'nuttige stemmen' tegen N-VA,

maar ook voor een eerste PTB-GO verkozene. Andere kleine linkse lijsten werden helemaal weggedrukt. In Sint-Gillis behaalden lijsten met de PVDA en lijsten met LSP in 2006 gezamenlijk 2%, in 2012 7,5% en deze keer meer dan 9%. Dat is fors meer dan in alle andere Brusselse kieskantons. We denken dat dit ook te maken heeft met de systematische aanwezigheid van Gauches Communes in die gemeente, zelfs indien heel wat kiezers deze keer tactisch de voorkeur gaven aan PTB-GO.

Wat ook de juiste samenstelling van de federale en de regionale regeringen zal zijn, nu al staat vast dat we de komende jaren op alle niveaus, van het federale over het regionale tot het lokale, een lawine van sociale afbraak over ons heen zullen krijgen. Daaraan weerstand bieden, laat staan de trend ombuigen, zal een front van verzet vereisen, samengesteld uit sociale bewegingen, linkse syndicalisten, radicaal links, wijkactivisten etc. Een dergelijke oproep van enkel LSP zou weinig respons krijgen, maar als die uitgaat van een partij met 8 parlementsleden en 50 lokale verkozenen, zeker indien enkele vakbondscentrales of gewesten zich daarbij aansluiten, zou dat een veel grotere draagkracht krijgen en mee de basis kunnen leggen voor een reële verzetsbeweging van onderaf.

Tot slot nog dit. We moeten strijden voor het behoud van elke verworvenheid en iedere mogelijke verbetering. Dat verwijzen naar de dag na het invoeren van het socialisme zou totaal onverantwoord zijn. LSP verwacht dus niet van de PVDA dat ze in het parlement dag in dag uit uitsluitend propaganda verkondigt voor socialisme. Maar degelijke en betaalbare huisvesting, kwaliteitsvol onderwijs, voldoende crèches, voldoende stabiele tewerkstelling aan degelijke lonen, een gezonde en toegankelijke mobiliteit, een degelijke zorg voor zieken, voor mensen met lichamelijke en geestelijke beperkingen of voor ouderen, of een oplossing voor de aanstormende ecologische catastrofes... zal zeker in de huidige economische context telkens een krachtmeting vereisen met een systeem waarin de productie uitsluitend gericht is op winst.

Elke echte oplossing voor die noden zal de onmogelijkheid aantonen van het kapitalisme om eraan tegemoet te komen en de nood aan een andere maatschappij opwerpen. Wie denkt dat natuurlijke grondstoffen, maatschappelijke kennis en grote productiemiddelen niet toebehoren aan een handvol kapitalisten maar aan de gemeenschap, en dat democratische planning rationeler is dan de "onzichtbare hand" van de markt, moet iedere kans aangrijpen om op een doordachte manier de nood aan die democratisch socialistische maatschappij te populariseren. Dat weg censureren uit de verkiezingscampagne of zoals de LCR reduceren tot "werkelijk antikapitalistische structuurhervormingen", vonden wij een vergissing. In het parlement zal het nog veel moeilijker zijn om die democratisch socialistische maatschappij als enig ernstig alternatief te verdedigen, toch denken wij dat de schrijnende kloof tussen de rijkdom die we met zijn allen produceren en de talloze noden die niet ingevuld raken daartoe meermaals de kans zullen bieden. Hopelijk zullen de PVDA-verkozenen die kans te grijpen.

Politieke onstabielteit blijft. Strijd tegen neoliberale besparingsbeleid zal op straat gevoerd worden

Analyse van de verkiezingsresultaten
door het Uitvoerend Bureau van LSP.

De economische crisis en het besparingsantwoord daarop doorheen het continent hebben de autoriteit van de Europese Unie en de gevestigde partijen verder ondermijnd. Dat bleek uit de resultaten van de Europese verkiezingen met een opkomst die erg laag blijft (43%) en een stevige score voor een breede waaier van Eurosceptische partijen. In die landen waar het verzet tegen het besparingsbeleid tot georganiseerde strijd leidde – voornamelijk in het zuiden van Europa – was er een vooruitgang van linkse krachten (onder meer Syriza in Griekenland, PCP in Portugal, IU en Podemos in Spanje en ook de ‘lijst Tsipras’ in Italië). Elders kwam het ongenoegen op een meer negatieve wijze tot uiting met sterke resultaten voor onder meer het FN (Frankrijk), UKIP (Groot-Brittannië), Deense Volkspartij,...

De groeiende polarisatie onder druk van de crisis komt ook tot uiting bij de gevestigde partijen. In ons land leidt het tot een discussie over het model om structurele besparingen door te voeren. In zijn afscheidsinterviews stelde Jean-Luc Dehaene dat de volgende regeringen de ‘opportuiniteit’ van enkele jaren zonder verkiezingen moeten gebruiken om hard het mes te zetten in de sociale verworvenheden. Geen besparingen met de kaasschaaf, maar met het botte mes. In de verkiezingscampagne werden verschillende nuances inzake besparingsritme voorgesteld. Die opties blijven ook na de verkiezingen overeind. Eén zaak staat vast: er komen besparingen op alle niveaus en daar zal strijd tegen nodig zijn.

Economische realiteit even opzij geschoven

Tijdens de verkiezingscampagne leek de economische crisis ondergesneeuwd. De meeste berichten hadden het over economisch herstel. Het einde van de tunnel was nog maar eens in zicht. Het herstel consolideren, zou wel een besparingsbeleid vergen om

‘onze’ concurrentiepositie te versterken. Dat dit ‘herstel’ enkel de rijksten nieuwe grote winsten oplevert, werd er niet bij verteld.

Zonder een eenmalig verlies door een afschrijving van 9,7 miljard door GDF Suez, waren de Bel20 bedrijven goed voor 15,5 miljard euro winst in 2013. Daarvan werd 10 miljard euro als dividenden uitgekeerd aan de aandeelhouders. De toplui kregen 8,6% meer dan in 2012, voorzitters van Bel20 bedrijven vingen een gemiddelde vergoeding van 282.892 euro. De 1% rijksten in ons land zijn goed voor 12,63% van alle netto vermogen (de gezamenlijke waarde van alle onroerend en roerend vermogen min de uitstaande schulden) of evenveel als de 53% armsten. De 5% rijksten hebben evenveel vermogen als de 75% armsten.

Een peiling toonde aan dat de gemiddelde Belg denkt dat de 20% armsten goed zijn voor 7,7% van het vermogen en de 20% rijksten voor 40,6%. In werkelijkheid gaat het om 0,17% en 61,2%. De kloof tussen arm en rijk is groter dan algemeen wordt aangenomen. De superrijken zijn rijker dan gedacht, de groep die moeite heeft om de eindjes aan elkaar te knopen is veel groter dan gedacht. Eén op de zeven Belgen is arm. Over een periode van vier jaar raakte bijna 30% van de Belgen al eens in armoede, 20% van de gepensioneerden heeft een inkomen onder de armoedegrens, 40% van de gehandicapten moet leven van een tegemoetkoming onder de armoedegrens,...

Iedere verdere economische neergang trekt de levensstandaard van de meerderheid van de bevolking verder naar beneden. De kans op verdere neergang is reëel. Zelfs in de propaganda over het economisch herstel wijst men op complicerende factoren, zoals een gebrek aan investeringen, vertraging in de zogenaamde groeilanden en gevaren als gevolg van spanningen rond onder meer Oekraïne die de energieprijzen onder druk kunnen zetten.

Economisch wanhopige tijden gaan gepaard met wanhopige propaganda.

Traditionele partijen houden met moeite stand

De wanhopige propaganda heeft een impact, maar het effect ervan neemt af. Dat bleek ook uit het Belgische verkiezingsresultaat. Na een laatste campagneweek met een enorm offensief tegen N-VA, heeft die partij de voorspelde tsunami alsnog gerealiseerd. Met 32% haalt N-VA een hogere score dan in de laatste peilingen en worden de resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen geëvenaard (zelfs indien er hier en daar een beperkte achteruitgang was, zoals in de stad Antwerpen waar met De Wever en Homans van 37% in 2012 wordt terug gevallen op 34% en 32% voor de federale en regionale verkiezingen). De anti-N-VA campagne heeft deels een omgekeerd effect gehad. Dat is een indicatie van de aftakelende autoriteit van de drie traditionele politieke families.

Langs Vlaamse zijde halen christendemocraten, liberalen en sociaaldemocraten samen ongeveer 48%. In 2010 haalden ze voor het eerst geen 50% meer. In vergelijking met 2010 houden ze stand, wat ze zelf als een grote overwinning voorstellen. Maar deze stabilisatie gebeurt op een historisch dieptepunt. De drie komen nipt aan een meerderheid in het Vlaams parlement (64 op 124 zetels) en onder de Nederlandstalige afvaardiging in de Kamer (45 van de 87 zetels). Langs Franstalige kant halen de drie traditionele politieke families nog 70% van de stemmen, maar ook dat neemt af. Verkozenen van FDF, PTB-GO en PP illustreren dat ook langs franstalige kant de draagkracht van de traditionele partijen aftakelt.

Het verlies van de PS is beperkter dan voor de verkiezingen werd aangenomen. Dit verlies – in Brussel lichte winst en voor het Waals parlement ondanks lichte achteruitgang een zetel winst – was niet het resultaat van een links beleid. Na 25 jaar regeringsdeelname is de armoede toegenomen en zijn er meer werklozen. De 1% rijksten gingen erop vooruit, de overgrote meerderheid van de bevolking ging erop achteruit. Met de PS aan het stuur van de regering was het niet langer mogelijk om zich te verstoppen achter het argument dat het de schuld van het ‘rechtse Vlaanderen’ was. De dreiging van een regering onder leiding van N-VA was het enige argument waarmee de PS kon standhouden. De propaganda van N-VA over de keuze tussen een PS-model en een N-VA-model heeft ook de PS goed gedaan. De herinnering aan de politieke crisis van 2010 en het beeld dat ons land relatief ongeschonden uit de economische crisis is gekomen, speelden eveneens een rol in het oppeppen van de traditionele partijen.

Onstabiele van de alternatieven

De resultaten zijn minder voorspelbaar en er zijn soms opmerkelijk grote verschuivingen met nieuwe partijen die een snelle opmars en neergang kennen. Tien jaar geleden, met de regionale verkiezingen van 2004, kende het Vlaams Belang een electoraal hoogtepunt met 24,15%. Nu haalt het VB nog amper drie Kamerzetels (2 in Antwerpen en 1 in Oost-Vlaanderen). Lijst Dedecker ging bij deze verkiezingen volledig kopje onder, terwijl het in 2008 nog tot 15% scoorde in de peilingen.

N-VA plaatst zich tot op zekere hoogte in dit rijtje, zonder dat het besmet is met het neofascistische karakter van het VB of het ego-

avonturisme van Dedecker, zelfs indien er in de marge elementen hiervan aanwezig zijn. Wat deze formaties gemeen hebben, is dat ze inspelen op een breed ongenoegen. Ook op Europees vlak kwam dit tot uiting in sterke scores voor diverse extreemrechtse en rechts-populistische krachten.

Op basis van collectieve strijd zal het klassenbewustzijn verscherpt worden en zal de ruimte voor een echt alternatief in de vorm van een massale arbeiderspartij met een socialistisch programma vergroten. Ondertussen moeten we afrekenen met een breed spectrum van allerhande populistische formaties die gedurende zekere tijd de bovenhand kunnen halen met hun individuele ‘oplossingen’ of zogenaamde ‘anti-establishment’-imago.

Tegen deze achtergrond is een terugkeer van het Vlaams Belang of een gelijkaardige formatie niet uitgesloten. In de huidige vorm wordt dat wellicht moeilijk, de partij valt terug op drie Kamerzetels, zes Vlaamse verkozenen, één Brusselse verkozenen en bijzonder nipt een Europese zetel voor voorzitter Annemans. Meer dan de helft van het personeel van de partij zal op straat staan. In zijn bastion Antwerpen haalt het Vlaams Belang nog 7% en moet het voor de Kamer zes en voor het Vlaams parlement vijf andere partijen laten voorgaan. In een poging om alsnog in het middelpunt van de belangstelling te staan, ging vooral Dewinter over tot scherpe provocaties in de campagne. Het zou verkeerd zijn om te denken dat het negeren van racistische provocaties zal leiden tot het verdwijnen ervan. Dat drie Griekse neonazi's in het Europees Parlement verkozen raakten, kan als waarschuwing tellen. Met hoe meer provocaties Dewinter weg komt, hoe verder hij en zijn troepen zullen gaan.

Dat er ruimte is voor extreemrechts blijkt ook langs Franstalige kant. De rechts-populistische Parti Populaire van Modrikamen haalt een verkozenen in de Kamer en in het Waals parlement. In Charleroi haalt de PP 7% terwijl de reactionaire beroepsprovocateur Laurent Louis er met zijn ‘Debout les Belges’ 5% haalt en het door het Vlaams Belang opgezette ‘Faire Place Nette’ 3,5%. Laurent Louis kreeg volk op de been voor zijn meetings ondanks het agressieve antisemitische karakter van zijn campagne. Het gevaar van antisemitisch geweld bleek overigens nog aan de vooravond van de verkiezingen met een bloedige aanslag in het Joods museum in Brussel waarbij vier doden vielen.

Extreemrechts afschrijven of de strijd ertegen opgeven, is niet aan de orde van de dag. Het gevarieerder karakter van de extreemrechtse en populistische formaties vereist een degelijke analyse die een correcte inschatting maakt van het gevaar – het volstaat niet om iedereen zomaar als fascist af te doen – en daaraan gekoppeld een actieve mobilisatie rond een sociaal programma om de voedingsbodem van deze formaties aan te pakken.

Groene winst en verlies

Ecolo werd zwaar afgestraft in deze verkiezingen. De regeringsdeelname op regionaal niveau heeft de partij geen goed gedaan. De campagne van de PS voor een nuttige stem om de N-VA te stoppen evenmin. Bovendien was er ter linkerkant een concurrent in de vorm van de PTB. Ecolo verliest de helft van zijn Brusselse zetels, 10 van de 14 Waalse zetels en 2 van de 8 Kamerzetels.

Langs Nederlandstalige kant kende Groen wel vooruitgang. De

partij profileerde zich als linkse oppositiepartij met nadruk op sociale thema's zoals de lange wachtlijsten in de sociale sector. Het partijprogramma was dan wel niet erg links, het profiel van Groen was dat wel. Bovendien kon de partij gebruik maken van de sterke acties rond de Antwerpse mobiliteitsproblemen. Anderzijds maakte Groen-voorzitter Van Besien meteen duidelijk dat hij wil meeregeren. Na deze vooruitgang kan hij blijkbaar niet snel genoeg de ervaring van Ecolo in het Brusselse en Waalse parlement achterna gaan.

Vooruitgang voor radicaal links

Met 2 zetels in de Kamer, 2 in het Waals parlement en 4 in het Brussels parlement heeft PVDA/PTB niet het door de hoge peilingen gecreëerde verwachte resultaat behaald. Vooral in Antwerpen werd meer verwacht, maar eindigde de partij van Peter Mertens op een zucht van de kiesdrempel. Met scores van 11,5% in Luik en 8,7% in Charleroi, waar PVDA telkens de derde partij is na PS en MR, of 8,9% in Antwerpen en 4,9% in Gent heeft PVDA wel opmerkelijke scores neergezet waarbij ook in vergelijking met de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 vooruitgang werd geboekt.

Ondanks een professionele campagne en nooit geziene toegang tot de media, had de PVDA in de laatste dagen van de campagne moeite om overeind te blijven, laat staan om de thema's van de verkiezingen te bepalen. De druk van een nuttige stem tegen de N-VA en de pogingen van alle partijen om zich sociaal voor te doen, hebben ongetwijfeld een rol gespeeld. Anderzijds tonen de resultaten aan dat er links van de sociaaldemocratie en de groenen ruimte is. Het was in dat kader dat wij voorstelden om eenheidslijsten met een naam als PVDA-Eenheid op te stellen of om kandidaten op PVDA+/PTB-GO te plaatsen. Jammer genoeg werden die voorstellen afgewezen en was er in Brussel zelfs geen bereidheid tot lijstverbinding. Nochtans weet iedere syndicalist dat je er in een strijd sterker staat als je alle militante krachten mee betreft.

We hopen dat de 8 verkozenen van PVDA mee het publieke debat naar links zullen trekken en een rol zullen spelen in de opbouw van het straatverzet tegen het neoliberale beleid. Een politieke stem kan immers niet losgekoppeld worden van sociale strijd. We hopen dat de PVDA met haar verkozenen voluit zal gaan voor het versterken van de acties tegen het besparingsbeleid en zich niet laat afremmen door 'linkse samenwerking' met de sociaaldemocratie en de groenen. Onze roep naar een front van verzet tegen de besparingen blijft overeind, na deze electorale vooruitgang is PVDA goed gepositioneerd om daar een centrale rol in te spelen.

In Brussel namen wij aan de verkiezingen deel met Gauches Communes. We voerden vooral in Sint-Gillis een politiserende campagne met inhoudelijke pamfletten. Het behaalde resultaat is erg bescheiden, voor de Kamer haalden we in Sint-Gillis 1,12%. De druk voor een 'nuttige stem' uitte zich niet alleen in het resultaat van de PS maar ook in dat van PTB-GO. Onze politiserende campagne heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen dat het totale resultaat van de radicale linkerzijde in Sint-Gillis de hoogste van alle Brusselse gemeenten is.

Welke regering er ook komt, besparingen komen eraan!

Vlak voor de stembusgang verschenen de eerste analyses van economische denktanks over het gevaar van aanhoudende politieke crisis. De Tijd titelde "Londense City vreest voor Belgische politieke impasse" (21.5). In het artikel werd de vrees voor een herhaling van een ellenlange regeringsvorming geuit.

De voorkeur van De Wever en delen van het patronaat bij VOKA gaat ongetwijfeld naar een harde rechtse meerderheid rond N-VA in Vlaanderen. Maar een dergelijke regering haalt geen meerderheid langs Franstalige kant en bovendien zou CDH hiervoor van de PS moeten losgekoppeld worden. De Wever droomt van een regering zoals die van Martens in de jaren 1980 en rekt erop dat dit vandaag ook zonder steun van één van de twee grote vakbonden kan. De poging om een dergelijke regering op de been te krijgen, maakt weinig kans. De meer vooruitziende elementen van de burgerij stellen wellicht meer vertrouwen in een stabiele tripartite, desnoods met een Vlaamse regering waar N-VA wel inzigt en na een periode waarin De Wever moet bewijzen dat hij geen rechtse regering op de been kan krijgen. De PS gaat voor een tripartite en gaat eerder voor het model van de regering-Dehaene met zijn Globaal Plan.

Welke regeringen we ook krijgen, we gaan naar harde besparingen. Daar zijn alle gevestigde partijen het over eens. Zij lijken daar overigens beter op voorbereid te zijn dan de arbeidersbeweging. De banden tussen de vakbondsleiders en de besparingspartijen hebben ons de afgelopen jaren niets opgeleverd, het neoliberale beleid werd niet gestopt. Dat leidt tot demoralisatie en het zet de mogelijkheid van collectieve strijd voor vooruitgang op het achterplan, wat ruimte laat voor andere 'oplossingen'. Als we de aanvallen niet bestrijden met een democratisch beslist oplopend actieplan dat vertrekt van een brede informatie- en mobilisatieronde, dan zullen we de besparingen niet kunnen stoppen, maar dreigen ook de electorale mogelijkheden voor rechts en extreemrechts nog te groeien.

Het zou verkeerd zijn te denken dat een derde van de Vlamingen overtuigd is van een hard liberaal en repressief besparingsbeleid, voor velen was het een foertstem tegen het establishment. Dat is geen verrechtsing maar een groeiende afkeer tegenover de huidige gang van zaken, evenwel zonder duidelijkheid over hoe het dan wel beter kan. In de laatste week van de campagne benadrukten ook de Vlaamse partijen plots hun 'sociaal' karakter met verzet tegen aanvallen op de index en de beperking van de uitkeringen in de tijd tegenover N-VA, maar ook die laatste partij benadrukte plots dat het de laagste pensioenen zou verhogen en ontkende in alle toonaarden het asociale karakter van zijn programma.

Het potentieel voor een sterk verzet op straat is aanwezig. Dat zagen we de afgelopen weken reeds met de onverwacht grote mobilisaties voor de overkapping van de Antwerpse ring. Het gaat nog om acties waarbij er verwarring is over de exacte eisen en actie-methoden, maar het massale karakter ervan is een trendsetter.

Doorheen strijdbewegingen kunnen we kiezers van N-VA overtuigen. Wie anders dan de linkerzijde kan immers een consequent alternatief op het huidige besparingsbeleid naar voor brengen? Waar links dit op offensieve wijze deed – zoals de campagne van

Syriza voor een linkse regering in 2012 – leverde het uitstekende electorale resultaten op. Maar als we de offensieve perspectieven niet onderbouwen met een consequent programma van socialistische maatschappijverandering, komen we er ook niet.

De uitdagingen voor de arbeidersbeweging zijn groot. De burgerij zal nu manoevreren om na te gaan hoe ze het beste een besparingsbeleid kan voeren, met de harde hand of iets zachter. Laat ons niet wachten om ons verzet te organiseren!

Model-Martens: besparen zonder sociaaldemocraten

Na een periode van politieke crisis tussen 1978 en 1981 werd een compromis gesloten om met de roomsblauwe regering van Martens en Gol een besparingsbeleid te voeren dat werd getolereerd door het ACV, met wiens topman Jef Houthuys alles werd doorgepraat in Poupehan. De Belgische frank werd gedevalueerd en er waren verschillende indexsprongen. Toen de nieuwe begrotingsminister Verhofstadt in 1986 met een nieuw hard besparingsplan ter waarde van 3,5 miljard euro kwam, werd het moeilijk voor het ACV om de troepen te blijven stoppen.

Bij de ambtenarenacties van 1983 stond het ABVV er nog alleen voor, het verzet tegen het Sint-Annaplan in 1986 dreigde zo massaal te worden dat de druk op het ACV onhoudbaar werd. Op een nationale ABVV-betoging op 31 mei 1986 waren er 250.000 aanwezigen. ACV-topman Houthuys stuurde ‘da joenk’ Verhofstadt wandelen.

Het harde neoliberale beleid van de rooms-blauwe regeringen zorgde ervoor dat de lonen met gemiddeld 12 tot 15% afnamen, de uitkeringen zelfs met 20%. Tegelijk stegen de bedrijfswinsten met 57%. Na de val van de regering, officieel rond de communautaire kwestie, volgde een nieuwe crisis waarna er een regering met sociaaldemocraten kwam.

Model-Dehaene: besparen met sociaaldemocraten

Na het verdwijnen van rooms-blauw in 1987 werden de sociaaldemocraten ingeroepen om mee te besparen. De economische situatie gaf wat ademruimte om dit voor te bereiden. In 1993 sloeg Dehaene toe met zijn Globaal Plan. Onder druk van onderuit werd dit beantwoord met de grootste algemene staking sinds 1936.

Het Globaal Plan maakte deel uit van het Europese besparingsbeleid dat door het verdrag van Maastricht werd opgelegd. Christendemocraten en sociaaldemocraten maakten een besparingsplan van – zo blijkt achteraf – 500 miljard frank (12,5 miljard euro). Dat gebeurde onder meer door de index aan te passen (met de invoering van de gezondheidsindex) en met een loonstop.

De vakbondsleiding deed amper iets met de woede aan de basis en liet zich eerder leiden door onderlinge tegenstellingen. Het bleef bij een eenmalige actie, ondanks het enorme potentieel. In het parlement stemden alle christendemocraten en “socialisten” voor het Globaal Plan, een toilet-pauze op dit cruciale ogenblik kostte Dirk Van der Maelen nadien wellicht meer dan één ministerpost. De beweging tegen het Globaal Plan stierf een stille dood.

En vandaag?

Bij het overlijden van Jean-Luc Dehaene werd meermaals naar zijn ‘model’ verwezen. De Wever had het zowel over de jaren 1980 en de regeringen-Martens als over het Globaal Plan. Hij stelde dat men in de tijd “nog beslissingen durfde te nemen” en verwees naar de “drie indexsprongen en het Globaal Plan.” Beide modellen bevatten een besparingsbeleid, het ene al wat sneller en brutaler dan het andere. De Wever grijpt terug naar ‘da joenk’ Verhofstadt toen die nog als ‘baby-Thatcher’ bekend stond. De PS kijkt liever naar het staatsmanschap van Dehaene en diens roomsrode ‘Globaal Plan’. Deze discussie gaat over het ritme van de aanvallen, niet over de besparingen zelf.

PVDA+. Sterke kritieken op kapitalisme, zwijgen over socialisme

In het kader van de verkiezingen publiceerden we op socialisme.be een kritiek op de verschillende partijprogramma's. We bekeken ook het programma van PVDA. Net als bij de andere partijen gingen we niet op alle voorstellen in, ook dit programma telde 104 pagina's waardoor een artikel van een drietal bladzijden geen volledig overzicht kan bieden. Een artikel door GEERT COOL.

In Vlaanderen roepen we op om voor deze partij te stemmen, een voorstel van LSP-kandidaten op de lijsten werd door PVDA+ geweigerd. Eén van de redenen voor die weigering is het feit dat wij niet aarzelen om onze kritieken op het programma van PVDA+ te brengen. Ons enthousiasme voor het perspectief van de eerste verkozenen links van de sociaaldemocratie en de groenen sinds begin jaren 1980 is geen blind enthousiasme, onze kritieken zijn erop gericht om het potentieel te versterken. En deze kritieken nemen niet weg dat we het met veel elementen in het programma eens zijn. Overigens gaat het om kritieken die ook zonder onze aanwezigheid leven onder militanten en leden van PVDA+.

Het terechte vertrekpunt van het programma van PVDA+ is de toenemende ongelijkheid met enerzijds een kleine groep superrijken die ook in crisistijden rijker wordt, terwijl anderzijds een groeiende groep van de meerderheid van de bevolking moeite heeft om rond te komen. In zijn inleiding verwijst Peter Mertens naar een uitspraak van de utopische socialist Fourier: "In de burgerlijke samenleving spruit de armoede van de ene voort uit de rijkdom van de andere." Even terzijde: naar Marx wordt nergens in het programma verwezen. De ambitie van PVDA+ wordt omschreven als in het parlement geraken om daar een andere stem te laten horen en "de unanimitieit van het marktdenken te doorbreken." Dat zou inderdaad een stap vooruit zijn, maar de ambitie van de linkerkant moet toch iets groter zijn dan enkel gehoord te worden in de parlementen? We willen toch een andere samenleving en een einde maken aan het doodlopende straatje van het kapitalisme? Verkozen posities kunnen een belangrijke bijdrage zijn in de uitbouw van een krachtsverhouding om die strijd te voeren. Want uiteindelijk is het door de mobilisatie en organisatie van de werkende bevolking dat verandering kan bekomen worden.

Het eerste punt in het verkiezingsprogramma van PVDA+ is de strijd tegen armoede. De vaststellingen zijn en blijven schok-

kend: één op de zeven Belgen is arm, over een periode van vier jaar raakte bijna 30% van de Belgen al eens in armoede, 20% van de gepensioneerden heeft een inkomen onder de armoedegrens, 40% van de gehandicapten met een tegemoetkoming leven onder de armoedegrens, ... PVDA+ wijst onder meer op de gezondheidskosten, gebrek aan sociale huisvesting en de stijgende energieprijzen als factoren die de toenemende armoede aanwakkeren. Er wordt terecht vastgesteld dat de regering van strijd tegen armoede geen prioriteit heeft gemaakt, maar integendeel maatregelen neemt die de armoede doen toenemen. Zo wordt gewezen op de beperking van de inschakelingsuitkering in de tijd waardoor tot 55.000 mensen vanaf 1 januari hun uitkering dreigen te verliezen of de versnelde degressiviteit van de uitkeringen. Wie wel werk heeft, krijgt steeds meer te maken met lage lonen en onzekere jobs naar Duits model. Samen met de afbouw van de koopkracht en de openbare diensten versterkt dit de armoede.

Als antwoord stelt PVDA+ voor om alle uitkeringen tot de Europese armoedegrens (van 1.000 euro per persoon) op te trekken, de 1,5 miljard euro dat dit kost kan gevonden worden bij de notionele intrestaftrek of de waanzinnige 6 miljard die de regering wil uitgeven aan nieuwe gevechtsvliegtuigen. Een pensioen van 1.000 blijft natuurlijk erg laag, misschien hadden de cijfers iets hoger mogen liggen met bijvoorbeeld een minimale werkloosheidsuitkering van 1.200 euro en een minimumpensioen van 1.500 euro?

Werkloosheid aanpakken in plaats van de werklozen, is een terechte eis. Maar vervolgens wordt dit beperkt tot het intrekken van de aanvallen op werklozen en "programma's voor begeleiding waarin respect getoond wordt voor de werklozen en voor hun streefdoelen en problemen." Niets op tegen, maar waarom worden geen eisen gesteld om de werkgelegenheid effectief te vergroten, bijvoorbeeld door een collectieve arbeidsduurvermindering zonder loonverlies en met bijkomende aanwervingen of door een massaal programma van publieke investeringen om te-

korten inzake onderwijs, sociale huisvesting, gezondheidszorg... aan te pakken?

Enkel naar de noodzaak van zo'n massaal programma van publieke investeringen wordt verwezen. Dat gebeurt met de eis van 200.000 sociale wooneenheden, de eis van 10.000 tot 20.000 bijkomende personeelsleden in de zorg of de eis om minstens 40 rusthuizen per jaar te bouwen. De partij wil 3 miljard uittrekken voor jobs in de publieke sector en 2 miljard voor een herfinanciering van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek. PVDA+ komt op voor sterkere openbare diensten en meer middelen voor onderwijs (7% van het BBP).

Het idee van arbeidsduurvermindering zoals van de 32-uren-week komt spijtig genoeg niet meer voor in het programma van PVDA+. In het hoofdstuk over werk wordt wel gesproken over een "betere verdeling van het werk", maar dat wordt beperkt tot "op de eerste plaats een betere verdeling tussen de generaties waarbij ouderen het werk kunnen doorgeven. Maar ook door een verdeling van de productiequota tussen de verschillende sites van eenzelfde multinational in plaats van een aantal sites te sluiten en een andere site dan weer een hels ritme op te leggen."

De vele collectieve afdankingen zitten zoals PVDA+ opmerkt ingebakken in het systeem. "De crisis van overproductie werd tijdelijk ondergesneeuwd door financiële bubbels. Toen die uiteenspatten, kraakte het systeem in zijn voegen. Crisissen zitten ingebakken in het kapitalistische systeem." Er wordt dan ook terecht vastgesteld dat het kapitalisme geen antwoord biedt op de vraag naar werk. Maar de eisen treden niet buiten de krijtlijnen van het huidige systeem. Zo wordt gepleit voor een wet-Inbev met een verbod op collectieve afdankingen bij "bedrijven die dividenden uitkeren." De sanctie hierop is evenwel beperkt: "Een bedrijf dat zich niet aan deze wet houdt, moet alle toegekende fiscale en sociale lastenverlagingen en alle openbare steun onmiddellijk terugbetalen." In de gevallen van Ford of ArcelorMittal had een eis als nationalisatie om de productie onder arbeidersbeheer en -controle verder te zetten, al dan niet na reconversie van de productie, een beter antwoord geboden. Bovendien is het een eis die breed gedragen wordt, begin 2013 gaf een peiling van Le Soir aan dat 43% van de Belgen voorstander was van nationalisatie indien bedrijven dreigen te sluiten. Rond zo'n eis kan een sterke beweging uitgebouwd worden.

Het verlagen van prijzen voor geneesmiddelen is een van de centrale eisen van PVDA+. Eerder beschreven we al onze kritieken op het kiwimodel en formuleerden we alternatieven daarop, onder meer in de vorm van een nationale gezondheidsdienst en de nationalisatie van de farmaceutische sector. Maar eisen zoals nationalisatie komen niet of amper meer voor in het programma van PVDA+.

De afgelopen jaren is PVDA+ meer aandacht gaan besteden aan klimaat. Er waren al eisen rond energie, maar die waren beperkt tot de eis van een BTW-verlaging van 21% naar 6%. De aanzet om een stap verder te gaan is er. "Duurzame en betaalbare energie, het zou een grondrecht moeten zijn. Maar in Europa zijn gas en elektriciteit geliberaliseerd en geprivatiseerd: niet de samenleving bepaalt hoe wij voor onze energie zorgen, maar multinationals." Inderdaad, moesten we energie nu eens uit handen van de multinationals halen? Het zou meteen discussies over gevaarlijke energiewinning zoals met schaliegas uit de weg ruimen. De PVDA+ omschrijft het als volgt: "We willen een openbare ener-

giesector, in handen van de samenleving. We willen een vermaatschappelijking van de stroomvoorziening. (...) We willen groene stroom en warmte onder democratische controle van de samenleving. Energie is te belangrijk om over te laten aan de winsthoonger van private multinationals. In plaats van de chaos van de vrije markt, stellen wij de logica van een geplande aanpak, doelgericht en democratisch." Alleen spijtig dat dit stukje begint met de stelling: "We moeten durven dromen."

Terecht verwerpt PVDA+ de individuele verantwoordelijkheid inzake milieubeleid. "De groene taksen en dure vuilniszakken zijn niet efficiënt. Groene fiscaliteit gaat er immers vanuit dat burgers individueel hun gedrag gaan veranderen omwille van de dure prijs. Maar als er geen goed openbaar vervoer is, moet je de auto wel blijven gebruiken. En als er geen algemeen publiek plan is voor isolatie, zal de huurder van een sociaal appartement veel energie blijven verbruiken voor de verwarming. De groene taksen zijn ook asociaal, want iedereen, arm of rijk, betaalt evenveel en zo vergroot de sociale kloof. Het ecologische en sociale moeten samengaan. De groene revolutie zal sociaal zijn of ze zal niet zijn." Terzijde: de term 'revolutie' wordt in dit programma enkel gebruikt in de zin van 'groene revolutie' en 'fiscale revolutie'. We zijn het hier volledig mee eens, er zijn collectieve oplossingen nodig die we moeten populariseren en die buiten de krijtlijnen van dit systeem treden. PVDA+ is daar voorzichtig over en spreekt over de marktmechanismen "de rug toekeren" en een "grondige make-over" van de samenleving zodat "internationale coördinatie en maatschappelijke planning vooropstaan, niet de kortetermijnwinst van internationale bedrijven." Er wordt ook terecht kritiek gegeven op het gebrek aan middelen voor openbaar vervoer en als oplossing voor de files volstaat het aanleggen van extra beton niet, erkent PVDA+.

In tegenstelling tot de partijpropaganda rond het BAM-tracé in Antwerpen pleit PVDA+ in dit programma wel voor meer middelen voor openbaar vervoer, zowel voor personen als voor goederen. "Het openbaar vervoer moet ook veel regelmatig rijden en comfortabeler en goedkoper zijn. Toen Zweden de ticketprijs halveerde, verdubbelde het reizigersaantal. Gratis openbaar vervoer van de tram in het Franse Aubagne zorgde voor een stijging van het reizigersaantal met 170%." Misschien zou het nuttig zijn om meteen gratis en degelijk openbaar vervoer te eisen? En die eis ook op te nemen in de discussie rond de Antwerpse verkeersknoop?

Om het programma te financieren, doet PVDA+ enkele fiscale voorstellen. De miljonairstaks is ongetwijfeld de bekendste. Fiscalisten van de partij halen al enkele jaren regelmatig alle gevestigde media met de cijfers van hoe weinig belastingen de grote bedrijven en de superrijken betalen. PVDA+ wil de notionele intrestaftrek en de vrijstelling voor de meerwaarden op aandelen afschaffen. Via de miljonairstaks van 1% op fortuinen van meer dan een miljoen euro, 2% op fortuinen boven 2 miljoen euro en 3% op fortuinen van meer dan 3 miljoen euro hoopt PVDA+ 8 miljard op te halen. In een eerder artikel stelden we: "Op basis van de bestaande vermogensbelasting in Frankrijk stelt de PVDA dat de kapitaalvlucht beperkt zou zijn. Maar de Franse belasting is slechts goed voor 4,4 miljard euro per jaar, de helft van wat de PVDA wil ophalen en in een economie die 5,5 keer zo groot is als die van België. Ook hier zal enkel de nationalisatie van de financiële sector en de grote bedrijven onder democratische controle en beheer van de werkende bevolking en de gemeenschap in staat zijn om de nodige middelen te voorzien om de dringende

nood aan investeringen in schoolgebouwen, spoorwegen, ziekenhuizen, bejaardenzorg, sociale huisvesting, energieneutrale publieke gebouwen, bescherming van het milieu,... aan te vatten.”

Een publieke bankensector is niet de eis die PVDA+ naar voor brengt. De terechte kritieken op de speculanten wordt gevolgd door de eis van “een openbare bank, versie 2.0.” Met name: “Een nieuw bankmodel waar de overheid garant staat voor het spaargeld, waar geen hoge-risicomarkten worden opgezocht en geen rommelkredieten opgekocht, waar de opbrengst terugvloeit naar de samenleving voor investeringen in de reële economie, in groene energie, in mobiliteit en huisvesting.” Eén openbare bank naast de andere private banken, welke garantie biedt dit om speculatie te stoppen?

Naast een miljonairstaks komt PVDA+ onder meer op voor een harde aanpak van fiscale fraude en een einde aan de klassenjustitie waarin grote fraudeurs vrijuit gaan terwijl wij te maken krijgen met willekeurige repressie in de vorm van GAS-boetes. PVDA+ stelt tegenover de GAS-boetes terecht: “Sociale en collectieve problemen vragen sociale en collectieve oplossingen.” Afschaffing van de GAS-wet is een duidelijke eis die we bij de andere partijen niet zagen.

Rond enkele andere eisen mocht wel wat verder gegaan worden. De eis van gratis onderwijs beperken tot en met het secundair onderwijs, is beperkt. “Een (stapsgewijze) terugtrekking” uit de NAVO is eveneens wat beperkt: “We blijven van mening dat de Navo dient afgeschaft te worden. In afwachting kan ons land zijn bijdrage tot de Navo en tot het militaire Europa tot een strikt minimum beperken, te beginnen met de verschuiving van middelen van een militair veiligheidsbeleid naar een niet-militair veiligheidsbeleid.”

Onze kritieken wegen natuurlijk niet op tegen het feit dat dit het meest linkse programma is waar we in Vlaanderen voor kunnen kiezen. Het is het enige programma dat de eisen van de arbeidersbeweging rond koopkracht, pensioenen,... opneemt en dat ingaat tegen de enorme kloof tussen rijk en arm waarbij het huidige beleid in vraag wordt gesteld. Maar al te vaak beperkt dit programma zich tot directe eisen zonder de noodzakelijke brug te leggen naar fundamentele maatschappijverandering. Het is geen toeval dat in dit programma de woorden ‘marxisme’ of ‘socialisme’ (ook niet in de versie 2.0) nergens voorkomen. De noodzaak van een duidelijk omschreven alternatief maatschappijmodel is nochtans geen secundaire kwestie, het is een voorwaarde om een breder perspectief te geven. Socialisten moeten een diepgaande analyse maken van zowel het stalinisme als de sociaaldemocratie in plaats van deze discussie uit de weg te gaan, zoals in het PVDA-programma gebeurt.

Nieuw in onze archieven

Om op marxisme.be een echt archief op te bouwen, zijn we begonnen met pdf's van kranten, brochures, teksten,... voor iedereen toegankelijk te maken. Ons maandblad is al tot en met 2008 online geplaatst. In het Engelstalige onderdeel staan onder meer oude brochures, waaronder de volledige reeks van Inqaba Ya Basebenzi (het magazine dat onze Zuid-Afrikaanse zusterorganisatie in de jaren 1980 clandestien uitbracht). Om dit archief verder op te bouwen, is hulp welkom. Militanten die enkele dagen kunnen vrijmaken om documenten in te scannen, mogen steeds contact opnemen via info@marxisme.be.

Te downloaden (pdf) op marxisme.be:

Kranten

De volledige jaargangen van 'De Linkse Socialist' 2008-2014

Boeken en brochures

2013 - Brochure. Zuid Afrika. Van mijnwerkersstaking tot nieuwe arbeiderspartij (3.8 MiB)
 2013 - Boek. Marxisme in hun bewoordingen. Door Marx, Engels, Lenin en Trotski (3.6 MiB)
 2013 - Boek. Fascisme: wat het is en hoe het te bestrijden. Door Leon Trotski (1.8 MiB)
 2012 - Boek. "Hoe het jodendom de geschiedenis kon overleven" Door Abram Leon (1.1 MiB)
 2012 - Boek. "Che Guevara: symbool van strijd" Door Tony Saunois (4.1 MiB)
 2011 - Brochure. Geschiedenis van de holebibeweging, de opstand van Stonewall (3.6 MiB)
 2010 - Brochure. Strijd tegen seksisme is nog steeds nodig! (1.5 MiB)
 2010 - Brochure. Noord-Ierland. Tegen sectarisme en geweld, voor arbeiderseenheid en socialisme. Door Peter Hadden. (3.9 MiB)
 2010 - Brochure. Mexicaanse revolutie. Staat in opstand 1910-1920. Door Kim Wauters (8.8 MiB)
 2010 - Brochure. "De lange kijk op de geschiedenis" Door George Novack (246.7 KiB)
 2010 - Boek. "De opstandige en revolutionaire algemene staking van de winter van 1960/61" Door Gustave Dache (9.6 MiB)
 2009 - Brochure. LSP, een partij om de maatschappij te veranderen. (3.5 MiB)
 2007 - Brochure: Fascisme, wat het is en hoe het te bestrijden. Door Geert Cool (3.7 MiB)
 2007 - Brochure. Vernietig het kapitalisme voor het de planeet vernietigt. Door Nicolas Croes (2.5 MiB)
 2007 - Brochure. Inleiding tot de geschiedenis van de Belgische arbeidersbeweging (811.9 KiB)
 2007 - Brochure. De nationale kwestie in België. Door Anja Deschoemacker (2.9 MiB)
 2006 - Brochure. Marxisme in 160 vragen en antwoorden. Door Peter Van der Biest (912.8 KiB)

Partijdocumenten

2014 - Focus op Brussel. Tekst van het regionale congres van LSP Brussel en Waals Brabant (706.0 KiB)
 2013 - De wereldsituatie en taken van het CWI (teksten en verslagen van het IEC) (1.3 MiB)
 2012 - Perspectieventekst LSP congres (2.3 MiB)
 2011 - Wereldwijde Revoltes Tegen Uitzichtloos Systeem Zetten Aan Tot Zoektocht Naar Alternatief (tekst Voor Districtscongressen LSP) (198.1 KiB)
 2010 - De Grote Recessie. Congrestekst LSP (1.9 MiB)
 2008 - Crisis vereist aanpassing economische politiek Klassenstrijd zal de aard ervan bepalen. Perspectieventekst voor het LSP-congres van 2008 (538.9 KiB)
 2007 - Negende wereldcongres van het CWI Stellingen over wereldrelaties (131.9 KiB)

Engelstalig materiaal

2000 - Socialism Today: Trotsky's legacy (10.6 MiB)
 2000 - Smash The IMF And The World Bank (CWI Pamphlet) (1.9 MiB)
 1999 - Struggle For Socialism Today Socialist Party (Ireland) Reply To SWP (344.0 KiB)
 1999 - New Technology And Globalisation (Socialist Party) (777.7 KiB)
 1998 - Indonesia Unfinished Revolution (CWI Pamphlet) (14.4 MiB)
 1997 - South Korea: the tiger strike (10.8 MiB)

1997 - Che Guevara Symbol Of Struggle (Tony Saunois) (202.7 KiB)
 1997 - A history of the CWI (5.1 MiB)
 1995 - Militant & Disabled (Militant Labour Pamphlet) (4.4 MiB)
 1994 - Reclaim the game. By John Reid (2.4 MiB)
 1994 - Out, proud and militant (3.8 MiB)
 1990 - US Perspectives document (16.8 MiB)
 1990 - Inqaba Ya Basebenzi N°28 (Stalinism In Crisis - Mandela Release) (17.9 MiB)
 1990 - From The Ashes Rise And Fall Of The Indonesian Communist Party By Craig Bowen Militant International Publication 1990 (3.5 MiB)
 1989 - Communists And The Indian Revolution Time To Change Course (Dudiyora Horaata Pamphlet) (3.3 MiB)
 1989 - China The Tradition Of Struggle (Militant Pamphlet) (3.0 MiB)
 1988 - Inqaba Ya Basebenzi N°27 (november 1988) 1988 (25.3 MiB)
 1988 - Inqaba Ya Basebenzi N°26 (april 1988) (21.5 MiB)
 1987 - Russian Revolution 1917 - supplement to Inqaba Ya Basebenzi 1987 (3.9 MiB)
 1987 - Perspectives for the Philippine Revolution (3.0 MiB)
 1987 - Perspectives For Northern Ireland (856.5 KiB)
 1987 - Inqaba Ya Basebenzi N°24-25 (october 1987) (24.4 MiB)
 1987 - Inqaba Ya Basebenzi N°23 (april 1987) (18.8 MiB)
 1987 - Abortion Rights, A Socialist Approach (Militant Pamphlet) 1987 (914.8 KiB)
 1986 - Inqaba Ya Basebenzi N° 22 (incl Zimbabwe Perspectives) (13.4 MiB)
 1986 - Inqaba Ya Basebenzi N° 20 - 21 (september 1986) (38.6 MiB)
 1986 - Inqaba Ya Basebenzi N° 18 -19 (february 1986) (28.4 MiB)
 1986 - Fascism And Antifascist Tactics (discussion paper) (1.1 MiB)
 1986 - Adolph Joffe 1883-1927 (1.3 MiB)
 1985 - South African Perspectives (13.7 MiB)
 1984 - Inqaba Ya Basebenzi N°15 (september - December 1984) (18.3 MiB)
 1984 - Inqaba Ya Basebenzi N°14 (june - August 1984) (28.4 MiB)
 1984 - Inqaba Ya Basebenzi N°13 (march - May 1984) (14.3 MiB)
 1983 - Inqaba Ya Basebenzi N°12 (november 1983 - February 1984) (17.7 MiB)
 1983 - Inqaba Ya Basebenzi N°11 (augustus - October 1983) (18.2 MiB)
 1983 - Inqaba Ya Basebenzi N°10 (may- July 1983) (14.8 MiB)
 1983 - Inqaba Ya Basebenzi N°09 (february-april 1983) (15.1 MiB)
 1982 - Inqaba Ya Basebenzi N°8 (November 1982) (16.9 MiB)
 1982 - Inqaba Ya Basebenzi N°7 (august 1982). (17.9 MiB)
 1982 - Inqaba Ya Basebenzi N°6 (may 1982) (13.3 MiB)
 1982 - Inqaba Ya Basebenzi N°5 (january 1982). (12.8 MiB)
 1982 - Bureaucratism and workers power. By Roger Silverman and Ted Grant. (5.0 MiB)
 1981 - Inqaba Ya Basebenzi N°4 (Journal Of The Marxist Workers' Tendency Of The ANC, October 1981) (12.0 MiB)
 1981 - Inqaba Ya Basebenzi N°3 (Journal Of The Marxist Workers' Tendency Of The ANC, July 1981) (16.6 MiB)
 1981 - Inqaba Ya Basebenzi N°2 (Journal Of The Marxist Workers' Tendency Of The ANC, April 1981) (15.1 MiB)
 1981 - Inqaba Ya Basebenzi n° 1 (Journal Of The Marxist Workers' Tendency Of The ANC) (15.5 MiB)
 1980 - South Africa: the workers' movement. SACTU and the ANC (4.0 MiB)
 1980 - Northern Ireland Divide And Rule (Peter Hadden) (6.3 MiB)
 1978 - The Menace Of Fascism (Ted Grant) (4.8 MiB)
 1977 - Greece Workers Demand Socialism (Militant Pamphlet) (5.2 MiB)
 1975 - Common Market No. Socialist Europe Yes (Ted Grant) (1.6 MiB)
 1974 - Northern Ireland. For Workers' Unity (3.0 MiB)
 1958 - Rise Of De Gaulle And The Class Struggle (Ted Grant) (2.3 MiB)

Recensies

Fascism Inc. Sterke documentaire!

Staat het fascisme terug voor de deur? Deze vraag zal door de hoofden van vele Grieken hebben gespoekt na de verkiezingsoverwinningen van Gouden Dageraad. Deze neonazi's haalden bij de parlementsverkiezingen van 2012 maar liefst 7% van de stemmen en 21 zetels in het parlement. Bij de Europese verkiezingen haalde Gouden Dageraad 9,4% en 3 zetels en dit ondanks het feit dat een groot deel van de partijleiding in de cel zit. Niet enkel in Griekenland scoorde extreemrechts goed, ook in de rest van Europa is extreemrechts aan een opmars bezig.

Dit zal ongetwijfeld mee hebben gespeeld in de inspiratie voor de nieuwe documentaire van Infowar Productions, die in april van dit jaar werd voorgesteld. Dit Griekse team van documentairemakers bracht eerder de documentaires 'Debtocracy' en 'Catastroika' uit. In die documentaires werd vooral ingegaan op het ontstaan van de huidige economische crisis, de impact van de besparingen en het uithollen van het democratische systeem.

Deze twee eerdere producties sluiten goed aan bij de nieuwe documentaire 'Fascism Inc'. De makers zeggen dat het doel van deze documentaire is om inspiratie te geven aan de strijd tegen extreemrechts doorheen Europa. 'Fascism Inc' legt het verband tussen het fascisme en het kapitalisme. "Hoe kan iemand de waarheid over fascisme zeggen, als die niet bereid is om te spreken over het kapitalisme dat het fascisme voortbrengt?", klinkt het in de film.

Het is een van de sterkste aspecten van de documentaire, de meeste andere documentaires over extreemrechts beperken zich vaak tot nadruk op de racistische elementen. In 'Fascism Inc' wordt ingezoomd op de banden tussen de Duitse en Italiaanse kapitalisten en respectievelijk Hitler en Mussolini. In de documentaire wordt duidelijk gemaakt hoe de grote industriële het fascisme groot gemaakt hebben.

In de documentaire wordt het verband met de huidige economische situatie in Griekenland en bij uitbreiding Europa gelegd.

De Griekse actualiteit is aanwezig in 'Fascism Inc', maar vormt niet het dominante thema. Door de bredere Europese context en de historische wortels van het fascisme te belichten, is deze documentaire interessant voor een ruimer publiek en iedereen die begaan is met de strijd tegen het fascisme. Meermaals wordt erop gewezen dat de strijd niet gestreden is, maar actueel blijft. "De crisis die de omstandigheden creëert waarin fascisme kan groeien, ligt voor ons en niet achter ons..."

Ten slotte moet opgemerkt worden dat dit een volledig onafhankelijke productie is die gefinancierd wordt door donaties van jongeren, vakbonden, antifascistische organisaties,... De documentaire wordt gratis aangeboden op het internet. In tal van landen zijn er bijeenkomsten waar de makers zelf uitleg komen geven bij de documentaire. Het is een aanrader voor alle antifascisten. Zoals de makers zelf bij het begin van 'Fascism Inc' opmerken: "De waarheid moet uitgesproken worden om het geleuter te stoppen."

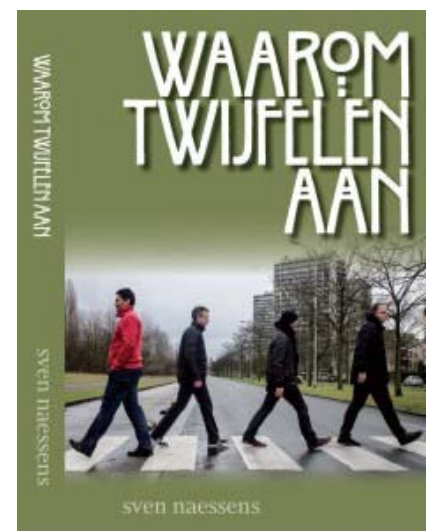
Bekijk de documentaire online: http://infowarproductions.com/fascism_inc/

Pieter (Antwerpen)

Waarom twijfelen aan, een krachtige kritiek op nieuw-Vlaamse armoede

Toen de postbode het boek 'Waarom twijfelen aan' van Sven Naessens in mijn brievenbus deponeerde, was ik bezig in 'Europa 2050', een bundeling korte teksten over Europa samengesteld door Europarlementslid Saïd El Khadraoui. Het verschil tussen beide boeken is opmerkelijk. Het eerste is verfrissend en leest als een trein, het tweede is slaapverwekkend jargon door beroepspolitici die uitblinken in nietszeggendheid en mijlenver afstaan van onze dagelijkse realiteit. Het enige noemenswaardige in het boek 'Europa 2050' is de uitspraak van PS'er Paul Magnette die stelt dat het Europese besparingsbeleid onvermijdelijk was: "We lieten Europa opdraaien voor politieke keuzes waarvan we wisten dat ze soms onvermijdelijk waren." (1) Wie nog een greintje geloofwaardigheid zag in het 'linkse imago' van Magnette en co, weet na het lezen van dit boek beter.

Het boek van Sven Naessens is van een totaal ander kaliber. Waar de beroepspolitici opgewarmde saaië kost brengen, gaat Sven in op zaken die er wel toe doen en reikt hij ook argumenten aan die iedereen wel eens kan gebruiken in discussies onder collega's of op café. Dat maakt het een plezier om dit boek te lezen. In het boek blijft Sven soms erg voorzichtig – moeten we ons ter linkerzijde echt verantwoorden dat we niets persoonlijk tegen De Wever en co hebben? Dat zou toch evident moeten zijn? De voorzichtige aanloop doet echter niets af van de scherpe kritieken op het asociale programma van N-VA. En mogelijk is het wel

degelijk nuttig om direct de persoonlijke kritieken te pareren, de uithalen van onder meer Liesbeth Homans tegen het boek ‘Thatcher aan de Schelde’ van Jan Vrancken bevestigen dat. Door op de man te spelen, ontwijken ze bij N-VA discussies over de inhoud. Sven maakt meteen duidelijk dat zijn kritieken niet persoonlijk zijn.

Uiteraard ben ik het met de meeste argumenten van Sven eens. Dat is niet verwonderlijk aangezien de auteur een doorwinterde syndicalist is die al heel wat discussies en acties doorzwommen heeft en met beide benen in de realiteit van de werkvloer staat. De stukken over het sociaaleconomisch programma van N-VA en de neoliberale realiteit vandaag vond ik de sterkste. Terwijl een kleine elite superrijk is – het boek verwijst naar de Oxfamstudie die aangaf dat de 85 rijksten evenveel bezitten als de armste helft van de wereldbevolking – en de overgrote meerderheid van de bevolking er op achteruit gaat, willen de neoliberalen de superrijken nog meer in de watten leggen. Voor de vele sociale tekorten is er nooit geld, om de financiële markten bij te staan haalt Europa probleemloos een bazooka met duizend miljard euro uit de schuif. “Duizend miljard pompen in iets wat niet leeft of ademt, genaamde de vrije markt, en tegelijkertijd roepen: ‘Er is geen geld meer!’ Het lef alleen al zou voldoende moeten zijn om in heel Europa in opstand te komen.”

Het boek brengt een scherpe aanklacht van de groeiende kloof tussen arm en rijk en legt uit dat deze kloof tijdens de crisis enkel nog groter is geworden. Het beleid dat N-VA voorstelt zal dit proces enkel nog versnellen. Tussen 1996 en 2011 zijn de patronale lastenverlagingen met 283% toegenomen, maar daar willen de neoliberalen nog een schep bovenop doen. Sven vraagt zich terecht af wat al die lastenverlagingen ons al opgeleverd hebben, hoeveel jobs zijn er al bijgekomen? Voor ons hebben de liberalen van diverse partijen inleveringen op ons loon en indirect loon in petto, maar voor zichzelf en bevriende topmanagers is enkel the sky the limit. “Hoe kan het toch dat liberalen constant pleiten voor loonsverlagingen en minder contracten van onbepaalde duur, en dus pleiten voor meer jobonzekerheid, maar tegelijkertijd hun eigen hoge lonen verdedigen vanwege onder meer die jobonzekerheid?”, vraagt Sven zich terecht af. Hij ontmaskert de N-VA als een partij die enkel oog heeft voor de belangen van de rijken, waarom zwijgt N-VA bijvoorbeeld over de diamantfraude in Antwerpen maar kunnen sommige partijleiders geen vijf minuten over fraude spreken zonder het over werklozen te hebben?

Er zijn ook argumenten of voorstellen in het boek waar ik het niet mee eens ben of die niet ver genoeg gaan. Een miljonairstaks invoeren zonder publieke controle op de financiële sector (o.a.

om kapitaalvlucht te vermijden) kan tot een weinig efficiënt resultaat leiden zoals in Frankrijk. Het laten schommelen van het BTW-tarief op energie is een interessante piste, maar belastingen afstemmen op de hoogte van het inkomen doe je toch het beste door op het inkomen te belasten en BTW af te schaffen? Het voorbeeld van Mondragon, het stadje met coöperaties in Baskenland, duikt ook in dit boek op als voorbeeld van hoe het anders kan. Sven heeft het over “power to the people” als vorm van anarchisme. De term anarchisme lijkt in die context wat vreemd, maar dat is een andere discussie. Het model van coöperatieven toont inderdaad aan dat we geen bazen nodig hebben, maar binnen het kader van een kapitalistisch systeem zijn er enorme beperkingen aan. Het huidige systeem wegconcurreren is niet evident, hoe ver gaan we dan immers mee in bijvoorbeeld de neerwaartse spiraal van lonen en arbeidsvoorwaarden? Mondragon heeft ook fabrieken in China geopend om er van de lage lonen te profiteren en bij sluitingen wordt een onderscheid gemaakt tussen eigen Baskisch personeel en vestigingen in het buitenland. Is dat niet wat beperkt als model?

In ons verzet tegen de opmars van rechts en de dominantie van neoliberale opvattingen, wat versterkt wordt door de N-VA, hebben we nood aan stevige en onderbouwde kritieken als deze van ‘Waarom twijfelen aan’. Maar we mogen met links ook best wat offensiever worden in onze antwoorden. Onbeschaamd links tegen onbeschoft rechts! Het beschikbare werk herverdelen met een algemene arbeidsduurvermindering, niet langer maar vroeger werken, verhoging van het minimumloon tot 15 euro per uur, een minimumpensioen van 1500 euro per maand, de financiële sector en andere sleutelsectoren (zoals energie) in publieke handen, gratis en degelijk openbaar vervoer, ... We hebben concrete eisen genoeg die aansluiting vinden bij de noden van de bevolking en die een brug kunnen vormen naar een socialistisch alternatief op het doodzieke kapitalisme.

Lees het boek ‘Waarom twijfelen aan’ van Sven Naessens en laat het aanzet zijn om zelf ook actiever over politiek na te denken, aan activiteiten deel te nemen of je te engageren in de strijd voor een betere toekomst. Het boek kost 15 euro en is bij de auteur beschikbaar (of via De Groene Waterman in Antwerpen). Het is zo goed als uitverkocht, maar nu ook gratis digitaal beschikbaar via dewereldmorgen.be.

Geert Cool

(1) Paul Magnette, “Europa heeft nood aan een links initiatief” in El Khadraoui, S, “Europa 2050. Visies voor een betere toekomst”, uitgeverij Houtekiet, 2013, p. 54

Snowpiercer, een geslaagd huwelijk tussen science-fiction en klassenstrijd

Juli 2014. Om de klimaatverwarming te bestrijden verspreiden regeringen een chemisch product in de atmosfeer. Maar het effect is te verregaand en de temperatuur daalt zienderogen. 17 jaar later, terwijl de wereld in een nieuwe ijstijd is verwickeld, draait er een gigantische trein rond wereld.

De ‘Snowpiercer’ circuleert sinds de ecologische Apocalyps op een wereldnetwerk en vormt een gesloten ecosysteem en dat onuitputtelijke energie verwekt. Terwijl de trein ettelijke keren per jaar door hetzelfde desolaat landschap raast woedt de klassenstrijd in alle hevigheid.

De trein werd opgedeeld in klassen met vooraan de uitvinder Wilford, die alles bezit van de trein tot het beslissingsrecht over leven en dood van wie erop zit. Achteraan op de trein zit het uitschot, de miserabelen zitten er op een veel te kleine oppervlakte open gestapeld. De miserie is onhoudbaar en er breekt opnieuw een opstand uit. De film toont het epos van deze opstand.

Recente Science Fiction films zoals Elysium van Neill Blomkamp (2013) maken ook ruimte voor opstanden wat natuurlijk een afspiegeling is van het huidige verzet tegen het globaal kapitalisme. Dat is natuurlijk geen toeval in de context van kapitalis-

tische crisis en massale revoltes.

Het meest frappante aan *Snowpiercer* – en in deze verschilt de film duidelijk van andere anticipatie-films zoals *Time Out* (Andrew Niccol, 2011) – is de scherpe analyse van de klassenmaatschappij, het onderdrukkingssysteem en hoe dit berust op de controle en het bezit van de productiemiddelen (de locomotief).

Het collectief revolutionair proces is ook nadrukkelijk aanwezig, zelfs meer dan in het oorspronkelijk stripverhaal van 1982. Curtis (Chris Evans), de leider van de opstand, is helemaal geen eenzame held die zo uitzonderlijk is dat hij de wereld kan redden. De opstand is maar een succes dankzij de offers, de gebetenheid én de creativiteit van alle opstandelingen. De keuze tussen hervorming en revolutie is ook aanwezig gezien zij ofwel betere levensvoorwaarden afdwingen ofwel doorstoten tot de locomotief. Ten laatste is er de waarschuwing dat elke poging om de klimaatcrisis te bedwingen via geo-engineering en technische remedies de catastrofe kunnen versnellen.

De film bespeelt op indrukwekkende wijze een sterk thema en hoewel ik het einde minder geslaagd vind blijft het een unieke prent. De acteurs zijn briljant. Tilda Swinton speelt een soort Thatcheriaanse eerste minister en John Hurt de peetvader van de revolutie. De Zuid-Koreaanse regisseur Bong Joonh bevestigt zijn talent op de internationale scene, nadat hij met *The Host* (2007) een reeds uitmuntende SF-thriller had gemaakt. Kortom, *Snowpiercer* is een must.

Nicolas Croes

“Vlaanderen, Brussel, Wallonië: een ménage à trois”

Over de opkomst van het industriële kapitalisme in ons land

Guido Fonteyn was jarenlang journalist bij *De Standaard* en is gefascineerd door Wallonië, waar hij al jarenlang woont. Het boek ‘Vlaanderen, Brussel, Wallonië: een ménage à trois’ brengt elementen uit de geschiedenis van ons land die essentieel zijn om de huidige stand van zaken te begrijpen. Fonteyn is geen marxistische militant, maar op basis van zijn onderzoek naar de ontwikkeling van het kapitalisme in ons land merk je toch een radicalisering in zijn positie.

Het boek beschrijft met grote en kleine verhalen de opkomst van het kapitalisme in ons land, meer bepaald de ontwikkeling van de steenkoolsector in Wallonië. Fonteyn beschrijft het dagelijkse leven van de mijnwerkers met het gevaar van de onveilige arbeidsomstandigheden en bijhorende ongevallen maar ook met de komst van migranten en bijhorend racisme. Terecht merkt Fonteyn op dat er enorme winsten zijn gemaakt met de industriële ontwikkeling van Wallonië, maar dat deze winsten naar een bijzonder kleine kliek van grote aandeelhouders uit voornamelijk Brussel ging. Eigenlijk beschrijft hij terloops zowel het ontstaan van de Belgische burgerij als de ontwikkeling van de arbeidersbeweging.

De ‘kleine’ verhalen in het boek brengen een opmerkelijk inzicht in de gang van zaken bij het opkomende industriële kapitalisme. Zo verwijst Fonteyn naar een arbeidsreglement voor bedienden van Bois-du-Luc in La Louvière uit 1910 met bepalingen als: “Als de directie het nodig acht, maakt iedereen overuren”, “Het is verboden te spreken tijdens de werktijd”, “Elk personeelslid heeft het recht over zijn gezondheidstoestand te waken. Bij ziekte wordt geen salaris uitbetaald”,... en het pakkende slot: “Ten slot-

te vestigen wij uw aandacht op de grootmoedigheid van dit nieuwe reglement. Wij verwachten er een gevoelige vermeerdering van de arbeid van.”

De armoede in Vlaanderen leidde tot een massale uittocht richting Waalse industrie. De armoede was enorm, in 1848 leefde de helft van de bevolking van Kortrijk van openbare steun. Er werd geklaagd over een groot drankgebruik onder Vlamingen en over hoge criminaliteitscijfers, driekwart van de Belgische gevangenen waren Vlamingen. De komst van de Vlaamse migranten in Wallonië leidde tot spanningen. Fonteyn wijst op een krantenartikel uit 1909 over een vechtpartij in La Louvière: “Ze zijn mooi, de Vlaamse zeden! Alleen zouden die brutale kerels ze beter niet in Wallonië invoeren. Wij beweren niet dat alle Walen lammeren zijn, maar wij mogen toch vaststellen dat zij er minder verwilderde zeden op nahouden dan deze die bij de bevolking van de Vlaamse Far-West gangbaar zijn.” Nadien volgden gelijkaardige opwerpingen tegen onder meer de Italiaanse migranten, met opschriften aan cafés als “Verboden voor honden en Italianen”. De toonzetting klinkt vandaag nog bekend in de oren, mits enkele wijzigingen aan de bevolkingsgroepen natuurlijk. Wat essentieel was in het doorprikken van de verdeeldheid, was de solidariteit onder de werkenden. “In de mijnen zijn we allemaal zwart”, luidde een slogan in de Limburgse mijnen destijds.

De Belgische burgerij ging met enorme winsten lopen. Om die te maximaliseren werden constructies als Naamloze Vennootschappen en holdings opgezet. Fonteyn wijst op een bron die stelt dat in 1857-1906 in Brabant (Brussel dus) voor 2,2 miljard frank winsten aan NV's werd uitbetaald. Daarop werd amper 50 miljoen frank belastingen betaald. Fiscale creativiteit is niet nieuw, merkt hij terecht op. Wallonië bleef verarmd achter omdat de winsten naar "het Brussel van de banken en van de holdings" gingen, naar het Brussel van "de fiscale advocatuur, van de zitpenningen en van de raden van bestuur allerhande." Ook dat is dus niet nieuw.

Wie meer wil weten over de ontwikkeling van het Belgische kapitalisme, moet dit boek zeker lezen. Het is bijzonder leesbaar door de vele kleine verhalen, maar het blijft onthullend voor het grote verhaal van kapitalistische uitbuiting.

Geert Cool

Fonteyn, Guido, "Vlaanderen, Brussel, Wallonië: een ménage à trois", EPO, 2014, 186 pagina's, 19,95 euro

"LIP, gewone helden". Lessen van gisteren voor strijd vandaag

De strijd van de arbeiders van de horlogefabriek LIP in het Franse Besançon in de jaren 1970 was een voorbeeldige strijd waar een enorme kracht van uitging. Ook veertig jaar na de feiten blijft dit het geval. De kern van het conflict ging over het behoud van de tewerkstelling, maar doorheen de strijd gingen de arbeiders erg ver in het invraagstellen van de kapitalistische logica. Deze ervaring is nu het voorwerp van een Franstalige strip. Naast een plezier om te lezen, is deze strip ook een goed middel om discussie aan te gaan over hoe we vandaag kunnen reageren op de lawine van collectieve afdankingen en bedrijfssluitingen.

De strijd van LIP kwam enkele jaren geleden al aan bod in een documentaire film: "Les LIP, l'imagination au pouvoir" (Christian Rouaud, 2007). Die documentaire is ook een aanrader. Het liet de belangrijkste betrokkenen in het conflict aan bod. Onder hen Charles Piaget, de voortrekker die "ondanks zichzelf" een leider was, of Jean Raguénès, een priester-arbeider die voor de documentaire werd geïnterviewd in Brazilië waar hij aan de kant van de landbouwers zonder grond actie voerde tegen de grootgrondbezitters. De strip "LIP, des héros ordinaires" vertrekt vanuit de anonieme massa zonder wie niets mogelijk is. De strip volgt Solange, een arbeider die weinig gepolitiseerd is en getrouwd is met een reactionaire man. Voor Solange is het conflict ook de achtergrond van een diepgaand proces van emancipatie zowel thuis als in de fabriek.

"Het is mogelijk, we produceren, we verkopen, we verdienen een loon"

In april 1973 waren er geruchten dat de boeken zouden neergelegd worden en dat alle arbeiders op straat zouden terecht komen. Er werden informatiesessies opgezet op de werkvloer, gevolgd door algemene vergaderingen voor alle arbeiders. Op 10 juni 1973 gingen de arbeiders over tot de bezetting van het bedrijf en namen ze hun "oorlogsschat" in handen: de stock van horloges.

Vanaf dat ogenblik waren er minstens vijf algemene vergaderingen per week, soms waren het er meer. En dat tot aan de "heropening van het bedrijf" op 11 maart 1974. Een week na het begin van de bezetting werd de productie van horloges heropgestart. Dat duurde tot 15 augustus toen de militaire politie een aanval op de fabriek inzette en de arbeiders verjaagde. De productie werd hierna clandestien verdergezet onder het principe "de fabriek is waar de arbeiders zijn". De solidariteit voor LIP was enorm. Op

29 september was er een grote nationale betoging in Besançon, de Mars van de 100.000. Uiteindelijk werd op 11 maart 1974 een plan voorgesteld om het bedrijf te herstarten met behoud van de arbeiders.

De arbeiders van LIP gingen een directe confrontatie met hun patroon aan, maar ook met het volledige Franse patronaat, de regering, het gerecht, de politie, ... De strijd van LIP populariseerde ideeën die het volledige economische systeem in vraag stelden, denk maar aan de slogan: "De baas heeft jou nodig, maar jij hebt hem niet nodig." Dat werd ook in de praktijk omgezet met de bezetting en productie in eigen beheer. Het andere kamp was zich van bewust van de impact van deze strijd. Valéry Giscard d'Estaing, in mei 1974 verkozen als nieuwe president, verklaarde: "De arbeiders van LIP zetten het volledige sociale model op de helling. We moeten ze straffen: ze moeten werkloos worden en dat blijven." Na het begin van de economische crisis van 1973-74 was een harde aanpak voor de burgerij noodzakelijk, er zouden immers onvermijdelijk nieuwe conflicten volgen.

Arbeidersdemocratie en bedrijfsbezetting

Zoals elke arbeidersstrijd is deze bij LIP niet enkel belangrijk vanuit nostalgische overwegingen, het is een strijd die rijk is aan ervaringen die ook vandaag nuttig blijven. Een van de meest opvallende elementen was deze van de arbeidersdemocratie. Tijdens het conflict in 1973-74 waren er ongeveer 200 algemene

vergaderingen, wat een maximale betrokkenheid van de arbeiders mogelijk maakte.

Volgens Charles Piaget waren er van de 1.150 werknemers (waaronder een honderdtal kaders) telkens zowat 800 aanwezigen op de algemene vergaderingen tot oktober 1973 en nadien 650 tot 750. Op de laatste algemene vergaderingen waren er nog 500 aanwezigen. Dat is een belangrijk element voor de organisatie van onze strijd vandaag. We kunnen geen consequent strijdsyndicalisme uitbouwen zonder maximale arbeidersdemocratie.

Het erg collectieve karakter van de strijd, het dagelijkse beheer van de bezette fabriek en het heropstarten van de productie door en voor de arbeiders had een enorme impact op het bewustzijn van de volledige arbeidersbeweging. De arbeiders van LIP deden op een maand tijd meer ervaring op dan vele anderen op meer dan tien jaar. Hun zelfvertrouwen in hun eigen collectieve kracht en de mogelijkheid om het dagelijkse leven te veranderen, doorbrak heel wat bestaande opvattingen. Het versterkte de solidariteit op alle vlakken.

Er kunnen heel wat lessen getrokken worden uit de strijd in de jaren 1970, ook van strijd in ons land. Jammer genoeg is die strijd niet erg bekend. Ook in ons land was er toen een golf van spontane stakingen en bedrijfsbezettingen, een actiemethode die de autoriteit van het patronaat in vraag stelt en leidt tot de vraag wie de productiemiddelen controleert en beheert.

In de uitzonderlijke periode van 1970-71 was het aantal stakingsdagen gelijk aan het aantal van de negen voorgaande jaren.

Naar schatting was minstens 80% van de stakingen van spontaan karakter en dus niet erkend door de vakbondsleiding en meestal in directe confrontatie met die leiding. Van 1966 tot 1973 werden 66 Belgische bedrijven bezet door hun arbeiders, een fenomeen dat hierna bredere verspreiding kende. In de eerste jaren van de crisis, van 1973 tot 1975, waren er 94 bedrijfsbezettingen. In 1976 waren er twee bezettingen per maand en in 1977 en 1978 ging een op de zes sociale conflicten gepaard met een bezetting (1). Waar in het in dat proces aan ontbrak, was een voldoende coördinatie tussen alle bewegingen en bezettingen en de opbouw van een georganiseerde stroming van strijdsyndicalisme binnen de vakbonden.

Al deze kwesties zullen opnieuw aan belang winnen nu we in de ergste economische crisis sinds de jaren 1930 zitten. Deze strip over de strijd bij LIP kan bijdragen aan het belangrijke debat over de heropbouw van de tradities van de arbeidersbeweging.

Nicolas Croes

Laurent Galandon en Damien Vidal, 'Lip. Des héros ordinaires', 2014, Dargaud, 19,99 €. Voorwoord door Jean-Luc Mélenchon.

(1) Michel Molitor en Annick De Rong « Données relatives aux grèves en Belgique de 1947 1971 », in : Courrier hebdomadaire du Crisp, 28 maart 1975, n° 667-678, pp. 9-15. En "La Belgique sauvage : L'extrême-gauche en Belgique francophone depuis 1945", p. 121, Le Bord de l'eau éditions, 2009

Maandblad 'De Linkse Socialist' biedt iedere maand artikels, verslagen en analyses vanuit de arbeidersbeweging en jongerenstrijd. Tegenover de vloedgolf van propaganda in de gevestigde media is een maandblad als het onze beperkt, maar daarom niet minder noodzakelijk.

Wij kiezen bewust kant voor de werkende bevolking en hun gezinnen. We leveren niet alleen analyses en verslagen, maar willen ook argumenten aanbieden tegenover de heersende neoliberale logica en ideeën aanbieden om onze strijd voor een socialistisch alternatief op het kapitalisme te versterken. Kies ook kant en steun ons maandblad door een abonnement te nemen. Voor alle vragen, adreswijzigingen, opmerkingen,... kan je ons contacteren via redactie@socialisme.be.

Tarieven voor abonnementen:

Proef: 3 nummers voor 5 euro of 6 nummers voor 10 euro
 12 nummers: 20 euro
 12 nummers (steunabo): 30 / 50 euro
 Doorlopende opdracht: 2 euro per maand (steun 5/maand)
 Buitenland (Europa): 30 euro voor 12 nummers

Stort op rekeningnummer: BE 48 0013 9075 9627 van 'Socialist Press'. BIC-code: "GEBABEBB".